

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου: «Διεύρυνση της άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας με τη διενέργεια δημοψηφίσματος»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

1. Κάθε σύγχρονη δημοκρατία πρέπει να είναι αντιπροσωπευτική, άμεση και συμμετοχική. Πρόκειται για τα τρία βάθρα στα οποία εδράζεται και λειτουργεί. Το πρώτο από αυτά κατοχυρώνεται, κατά τρόπο ικανοποιητικό και επαρκή, στο ισχύον Σύνταγμα, αφού οι διατάξεις του επιφυλάσσουν ιδιαίτερη αντιμετώπιση στους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς.

Ειδικότερα, μέσω των γενικών βουλευτικών εκλογών, ο λαός, υπό τη στενή έννοια του όρου, ως εκλογικό σώμα, αναδεικνύει περιοδικά τους εκπροσώπους του στη Βουλή. Η λαϊκή ετυμηγορία καταγράφεται, βέβαια, την ημέρα των εκλογών, αλλά το αποτέλεσμα της παρέχει στην κυβέρνηση πολιτική νομιμοποίηση στις επιλογές της.

Αν και η λαϊκή κυριαρχία εκφράζεται στιγμιαία, οι επενέργειές της είναι ευρύτερες και καλύπτουν, κατά κανόνα, το σύνολο της περιόδου διακυβέρνησης. Ωστόσο, έχει ιδιαίτερη σημασία οι πολίτες να μπορούν να εκφράζουν τη γνώμη τους μεταξύ δύο εκλογικών αναμετρήσεων για σπουδαία θέματα της δημόσιας ζωής. Τούτο επιτυγχάνεται με την προσφυγή σε θεσμούς άμεσης και, εν πολλοίς, συμμετοχικής δημοκρατίας, όπως είναι το δημοψήφισμα.

2. Με το δημοψήφισμα το εκλογικό σώμα καλείται να διατυπώσει την προτίμησή του σε συγκεκριμένο ζήτημα που απασχολεί την κοινωνία, διαμορφώνοντας δεσμευτικά ή επηρεάζοντας τις επιλογές της κυβέρνησης. Πρόκειται για θεσμό, η ενεργοποίησή του οποίου ενισχύει την πολιτική συμμετοχή, τονώνει την αντιπροσώπευση και διευρύνει τη δημοκρατία. Με δύο λόγια, εμβαθύνει τη λαϊκή κυριαρχία, προσδίδοντάς της ουσιαστικότερο περιεχόμενο.

Στην εποχή μας η αντιπροσωπευτική δημοκρατία βρίσκεται σε κρίση και διαρκή αμφισβήτηση. Η ενεργοποίηση θεσμών άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας, οι οποίοι λειτουργούν συμπληρωματικά και παράλληλα προς αυτούς της αντιπροσώπευσης, θα μπορούσαν πράγματι να εγγυηθούν την υπέρβαση της κρίσης και να αποτελέσουν πειστική απάντηση στην αμφισβήτηση του πολιτικού συστήματος. Κρίσιμη προς αυτήν την κατεύθυνση, δηλαδή την προσφυγή σε δημοψήφισμα, αποδεικνύεται η ανάθεση της σχετικής πρωτοβουλίας όχι μόνο σε όργανα του κράτους, την κυβέρνηση ή τη Βουλή, αλλά και στους πολίτες.

Το δημοψήφισμα προσφέρει τη δυνατότητα στο εκλογικό σώμα να εκφράζει, συμβουλευτικά ή αποφασιστικά, τη βούλησή του, καθορίζοντας έτσι με νωπή εντολή τις επιλογές της κυβέρνησης. Προκειμένου όμως η ετυμηγορία του να έχει δεσμευτικό περιεχόμενο, επιβάλλεται η διατύπωσή της να είναι καρπός συμμετοχής ενός ελάχιστου αριθμού ψηφοφόρων, σε ποσοστό που δεν θα επιτρέπει να αμφισβητηθεί η σαφής προτίμησή του. Διαφορετικά, το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας δεν μπορεί να παράξει στην πράξη «έννομες συνέπειες».

3. Στη χώρα μας η διενέργεια δημοψηφίσματος έχει συνδεθεί ιστορικά με αποφάσεις για τη μορφή του πολιτεύματος και, γενικότερα, την τύχη της βασιλείας. Πρό-

κειται για τύπο (δημοψηφίσματος) με έντονο το «προσωπικό» στοιχείο. Στοιχείο που του στερεί το διακριτό θεματικό χαρακτήρα, ο οποίος παραδοσιακά έχει καθοριστεί το θεσμό. Για τελευταία φορά «προσωπικό» δημοψήφισμα διεξήχθη στη χώρα μας τον Δεκέμβριο του 1974, οπότε το εκλογικό σώμα αποφάνθηκε, με μεγάλη πλειοψηφία, υπέρ της αβασίλευτης δημοκρατίας.

Στο Σύνταγμά μας, όπως διαμορφώθηκε μετά την αναθεώρηση του 1985/1986, προβλέπονται δύο τύποι δημοψηφίσματος. Το πρώτο αφορά κρίσιμο εθνικό θέμα, δηλαδή ιδίως ζήτημα της εξωτερικής πολιτικής και της εθνικής άμυνας, αλλά και κάθε άλλο κρίσιμο και μείζονος σημασίας πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό θέμα που εισέρχεται στο επίκεντρο του δημόσιου βίου και, ως εκ τούτου, επηρεάζει το σύνολο της κυβερνητικής πολιτικής. Για τη διεξαγωγή του απαιτείται πρόταση της κυβέρνησης και απόφαση της απόλυτης πλειοψηφίας των βουλευτών. Αυτός ο τύπος δημοψηφίσματος ήταν γνωστός ήδη από το 1975, οπότε ο θεσμός κατοχυρώθηκε στον Καταστατικό μας Χάρτη, με μοναδική διαφοροποίηση ότι την προκήρυξη του αποφάσιζε, ελεύθερα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, συγκεκριμενοποιώντας έτσι μία από τις λεγόμενες αντικοινοβουλευτικές υπερεξουσίες του.

Ο άλλος τύπος δημοψηφίσματος κατοχυρώθηκε στην αναθεώρηση του Συντάγματος της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας το 1985/1986. Αφορά ψηφισμένο νομοσχέδιο που ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, δηλαδή κάθε ζήτημα η ρύθμιση του οποίου επηρεάζει την, εν γένει, κοινωνική ζωή. Για την προκήρυξη του απαιτείται πρόταση των 2/5 και αποδοχή της από τα 3/5 του συνόλου του βουλευτών. Συνεπώς, απαιτείται συμφωνία και της μέρους της αντιπολίτευσης. Από την προσφυγή σε δημοψήφισμα αυτού του τύπου εξαιρούνται τα νομοσχέδια που ρυθμίζουν δημοσιονομικά ζητήματα, όπως είναι η επιβολή φόρων, δασμών και, εν γένει, οικονομικών βαρών ή η πραγματοποίηση δημοσίων δαπανών.

Αν και ο συντακτικός δεν παρέχει ρητά εξουσιοδότηση στον κοινό νομοθέτη να οργανώσει και τους δύο τύπους δημοψηφίσματος, η ψήφιση εκτελεστικού νόμου, ο οποίος να εξειδικεύει τους σχετικούς συνταγματικούς ορισμούς, είναι απαραίτητη για την ενεργοποίησή του. Γι' αυτό ακριβώς, το 1976, δηλαδή σε χρονικό σημείο κατά το οποίο προβλέπονταν δημοψήφισμα μόνο για κρίσιμο εθνικά θέματα, θεσπίστηκε ο ν. 350. Έκτοτε και παρά τη συμπλήρωση της παρ. 2 του άρθρου 44 Συντ. με έναν ακόμη τύπο δημοψηφίσματος, δεν προωθήθηκε η αναγκαία νομοθετική ρύθμιση. Συνέπεια αυτού, η προσφυγή στη σχετική διαδικασία να συναντά σοβαρά και μάλλον ανυπέρβλητα εμπόδια, καθιστώντας στην πράξη ιδιαίτερα δυσχερή την έκφραση της λαϊκής θέλησης.

4. Με το παρόν σχέδιο νόμου θεσπίζονται οι βασικές ρυθμίσεις για τη διενέργεια δημοψηφίσματος στο πλαίσιο του ισχύοντος Συντάγματος. Για προφανείς λόγους, σε αυτές δεν περιλαμβάνονται όσες προβλέπονται στα άρθρα 115 και 116 του Κανονισμού της Βουλής, εξειδικεύοντας τους σχετικούς συνταγματικούς ορισμούς. Έτσι, με τη συμπλήρωση είκοσι πέντε χρόνων μετά τη δεύτερη αναθεώρηση του Καταστατικού Χάρτη της χώρας το νομοθετικό μας οπλοστάσιο εκσυγχρονίζεται και οργανώνεται το πλαίσιο για την προσφυγή στον πιο σημαντικό από τους θεσμούς άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας.

Οι επιμέρους διατάξεις του νομοσχεδίου καταστρώνονται σε οκτώ κεφάλαια. Στο πρώτο ρυθμίζονται γενικά

ζητήματα. Καθορίζεται, εν πρώτοις, το αντικείμενο του νομοσχεδίου (άρθρο 1). Το δημοψήφισμα προκηρύσσεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, με διάταγμά του, το οποίο προσυπογράφει, ανάλογα με το τύπο (δημοψηφίσματος), το Υπουργικό Συμβούλιο και, αντίστοιχα, ο Πρόεδρος της Βουλής (άρθρο 2). Το εκλογικό σώμα εκφράζει την προτίμησή του, απαντώντας σε ένα ή περισσότερα ερωτήματα, όπως καθορίζονται από την εθνική αντιπροσωπεία (άρθρο 3). Ψηφίζουν όλοι όσοι διαθέτουν το δικαίωμα του εκλέγειν, δηλαδή οι έλληνες πολίτες, και βρίσκονται την ημέρα της ψηφοφορίας εντός των ορίων της επικράτειας, προσερχόμενοι αυτοπροσώπως στο εκλογικό τους τμήμα (άρθρο 4). Τέλος, στη διενέργεια του δημοψηφίσματος συμμετέχουν, παίρνοντας θέση στο δημόσιο διάλογο για το ερώτημα ή τα ερωτήματα, πολιτικά κόμματα, ενώσεις προσώπων, επιστημονικές, επαγγελματικές ή συνδικαλιστικές οργανώσεις και κάθε άλλη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών, εφόσον έχουν συσταθεί και λειτουργούν νόμιμα (άρθρο 5).

Στο δεύτερο κεφάλαιο ρυθμίζονται τα ζητήματα της οικονομικής διαχείρισης. Για τη συμμετοχή στο δημοψήφισμα δεν διατίθεται κρατική χρηματοδότηση και θεσπίζονται απαγορεύσεις ή όριο στην ιδιωτική χρηματοδότηση (άρθρο 6), καθορίζεται δε όριο δαπανών και κυρώσεις για όσους το παραβιάζουν (άρθρο 7). Τα οικονομικά του δημοψηφίσματος ελέγχονται από την αρμόδια Επιτροπή της Βουλής, η σχετική οικονομική διαχείριση αποτυπώνεται σε ειδική έκθεση, ενώ για τα πολιτικά κόμματα που λαμβάνουν κρατική, τακτική ή εκλογική χρηματοδότηση, αποτελεί διακριτή εγγραφή στον ετήσιο ισολογισμό τους (άρθρο 8). Για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται ειδικά, εφαρμόζονται οι σχετικοί ορισμοί του ν. 3023/2002, όπως ισχύει.

Στο τρίτο κεφάλαιο οργανώνεται η δημόσια προβολή. Διατίθεται δωρεάν χρόνος στα μέσα μαζικής επικοινωνίας για τη μετάδοση μηνυμάτων και την παρουσίαση της δραστηριότητας όσων συμμετέχουν σε δημοψήφισμα (άρθρο 9). Οι τελευταίοι εντάσσονται σε «Επιτροπές Υποστήριξης», οι οποίες αντιστοιχούν στις απαντήσεις κάθε ερωτήματος, και ο χρόνος που τους διατίθεται κατανέμεται με απόφαση των μελών κάθε Επιτροπής (άρθρο 10). Τέλος, προβλέπονται απαγορεύσεις για την προβολή κατά την περίοδο που προηγείται της διεξαγωγής της ψηφοφορίας (άρθρο 11).

Στο τέταρτο κεφάλαιο οργανώνεται η ψηφοφορία. Διεξάγεται εντός τριάντα ημερών από την προκήρυξη του δημοψηφίσματος, πάντοτε Κυριακή (άρθρο 12). Ο ψηφοφόρος εκφράζει την προτίμησή του (άρθρο 13), σε έντυπο ή λευκό ψηφοδέλτιο, το οποίο τοποθετεί σε φάκελο (άρθρο 14). Στο ψηφοδέλτιο αναγράφονται το ερώτημα ή τα ερωτήματα, όπως έγιναν δεκτά από την εθνική αντιπροσωπεία, στην περίπτωση δε που το ψηφοδέλτιο δεν περιέχει προτίμηση σε ερώτημα, τότε στην καταμέτρηση θεωρείται λευκό (άρθρο 15). Σε κάθε ερώτημα επικρατεί η άποψη που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των εγκύρων ψηφοδελτίων, στα οποία δεν προσμετρώνται τα λευκά, ενώ για να αποκτήσει η ετυμηγορία του εκλογικού σώματος δεσμευτικό περιεχόμενο πρέπει να πάρει μέρος στην ψηφοφορία ένα ελάχιστο, κατά περίπτωση, ποσοστό όσων είναι γραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους (άρθρο 16).

Στο πέμπτο κεφάλαιο ρυθμίζεται η διαλογή των ψηφοδελτίων (άρθρα 17-18), στο έκτο η εξαγωγή του αποτελέσματος (άρθρο 19) και στο έβδομο ο έλεγχός του, κα-

θώς επίσης του κύρους της διαδικασίας από το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (άρθρο 20). Τέλος, στο όγδοο κεφάλαιο περιλαμβάνονται οι τελικές (άρθρα 21-23) και οι καταργούμενες διατάξεις (άρθρο 24).

Αθήνα, 19 Σεπτεμβρίου 2011

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Χ. Καστανίδης Ευάγ. Βενιζέλος

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Μ. Παπαϊωάννου Χ. Παπουτσής

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Ηλ. Μόσιαλος

Καταργούμενες-Τροποποιούμενες διατάξεις

1. Νόμος 350 της 16/21.6.1976: Περί τρόπου διεξαγωγής των κατά το Σύνταγμα προκηρυσσομένων δημοψηφισμάτων. (Α` 150).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α`. Προκήρυξις-Τρόπος διεξαγωγής δημοψηφίσματος.

Αρθρον 1.

1. Η διεξαγωγή δημοψηφίσματος επί κρίσιμου εθνικού θέματος, κατά τας διατάξεις του άρθρου 44 παρ. 2 του Συντάγματος, προκηρύσσεται δια Προεδρικού Διατάγματος, δημοσιευομένου δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως είκοσι τουλάχιστον ημέρας προ της ημέρας διενεργείας της ψηφοφορίας.
2. Δια του αυτού Προεδρικού Διατάγματος ορίζεται η ημέρα της καθ'όλον το Κράτος συγχρόνου ψηφοφορίας, ήτις πρέπει να είναι Κυριακή. Η ψηφοφορία άρχεται από της ώρας της ανατολής και λήγει κατά την ώραν της δύσεως του ηλίου. Αι ώραι αύται μνημονεύονται εν τω Διατάγματι τούτω.
3. Δια του προκηρύσσοντος το δημοψήφισμα Προεδρικού Διατάγματος διατυπούται το τιθέμενον υπό την κρίσιν του Λαού κρίσιμον εθνικόν θέμα και καθορίζεται σαφώς ο τρόπος εκφράσεως της καταφατικής ή αρνητικής απαντήσεως του ψηφίζοντος πολίτου επί του τεθέντος ερωτήματος. Η απάντησις εκφράζεται δια των λέξεων ΝΑΙ ή ΟΧΙ, είτε κατ' άλλον, δια του Προεδρικού Διατάγματος, καθοριζόμενον τρόπον.
4. Η απόφασις επί του τιθεμένου υπό την κρίσιν του Λαού κρίσιμου εθνικού θέματος, λαμβάνεται δια της πλειοψηφίας του ημίσεως πλέον του ενός του συνόλου των εγκύρως ψηφοφορησάντων εκλογέων.

Αρθρον 2.

1. Το προκηρυσσόμενον δημοψήφισμα διενεργείται δι'αμέσου, καθολικής και μυστικής ψηφοδελτίων ψηφοφορίας, των κατά την κειμένην Εκλογικήν Νομοθεσίαν εχόντων το δικαίωμα του εκλέγειν Ελλήνων πολιτών.
2. Η συμμετοχή των εκλογέων εις την ψηφοφορίαν είναι υποχρεωτική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β`. Εκλογείς- Εκλογικοί κατάλογοι.

Αρθρον 3.

1. Το δικαίωμα ψήφου ασκούν κατά το δημοψήφισμα οι εγγεγραμμένοι εις τους εκλογικούς καταλόγους των δήμων και κοινοτήτων εκάστης εκλογικής περιφέρειας.

2. Εν περιπτώσει προκηρύξεως του δημοψηφίσματος κατά το από 1ης Ιανουαρίου έως 30ης Ιουνίου χρονικόν διάστημα, η ψηφοφορία ενεργείται επί της βάσει των εκλογικών καταλόγων του προηγούμενου έτους.

3. Εάν το δημοψήφισμα προκηρυχθή κατά το από 1ης Ιουλίου έως 31ης Δεκεμβρίου χρονικόν διάστημα, η ψηφοφορία ενεργείται επί τη βάσει των εκλογικών καταλόγων του αυτού έτους, εφ' όσον δεν επερατώθη η εκτύπωσης των εκλογικών τούτων καταλόγων, η ψηφοφορία ενεργείται επί τη βάσει των εκλογικών καταλόγων του προηγούμενου έτους και αντιγράφων των οριστικοποιηθέντων παραρτημάτων εκλογικών καταλόγων του αυτού έτους, θεωρημένων υπό του αρμοδίου προέδρου πρωτοδικών.

4. Εάν εις αναγνωρισθείσαν κοινότητα δεν έχουν καταρτισθή και κυρωθή οι οριστικοί κατάλογοι ανδρών και γυναικών, οι εκλογείς της κοινότητος ταύτης ψηφίζουν βάσει των καταλόγων του εξ ου αύτη προήλθεν δήμου ή κοινότητος εις τους οποίους ήσαν εγγεγραμμένοι προ της ημερομηνίας δημοσιεύσεως του περί αναγνωρίσεως της νέα κοινότητος Προεδρικού Διατάγματος.

Αι διαταχθείσαι διαγραφαί των περιληφθέντων εις τους τυχόν συνταγέντας προσωρινούς εκλογικούς καταλόγους θεωρούνται ως μη γενόμεναι.

Τα ανωτέρω έχουν εφαρμογήν και εις τας περιπτώσεις αποσπάσεως συνοικισμού εκ τινος δήμου ή κοινότητος και προσαρτήσεως αυτού εις έτερον δήμον ή κοινότητα, ως και εις τας περιπτώσεις των λοιπών μεταβολών δήμων και κοινοτήτων.

Εις πάσας τας ανωτέρω περιπτώσεις εφαρμόζονται πάντως και αι διατάξεις της παρ. 2 του παρόντος άρθρου.

Άρθρον 4.

1. Οι δικαστικοί λειτουργοί, οι δημόσιοι εν γένει πολιτικοί υπάλληλοι, υφ' οιανδήποτε υπαλληλικήν σχέσιν τελούντες, το προσωπικόν της Αστυνομίας Πόλεων, της Χωροφυλακής, του Πυροσβεστικού Σώματος και του Λιμενικού Σώματος, ως και οι στρατιωτικοί, οι υφ' οιανδήποτε ιδιότητα υπηρετούντες εις τας ενόπλους δυνάμεις, οι εγγεγραμμένοι εις τους εκλογικούς καταλόγους δήμου ή κοινότητος του Κράτους, αλλ' υπηρετούντες κατά την ημέραν της προκηρύξεως του δημοψηφίσματος εις έτερον δήμον ή κοινότητα, ασκούν το δικαίωμα ψήφου κατά το δημοψήφισμα, εν ω δήμω η κοινότητι υπηρετούν, επί τη βάσει ειδικών εκλογικών καταλόγων συντασσομένων κατά τας διατάξεις του άρθρου 27 του Π.Δ. 650/1974 μη ισχυουσών εν προκειμένω των διατάξεων του τρίτου εδαφίου της παρ. 1 και της παρ. 12 του άρθρου τούτου.

Η εν τω πρώτῳ εδαφίῳ της παρ. 8 του αυτού ως άνω άρθρου 27 του Π.Δ. 650/1974 προβλεπομένη τριήμερος προθεσμία δια την αποστολήν των καταστάσεων εις το πρωτοδικεῖον ορίζεται πενθήμερος, η δε εν τῷ δευτέρῳ εδαφίῳ της ιδίας παραγράφου και άρθρου πενθήμερος τοιαύτη δια την άσκησιν ενστάσεων ορίζεται τριήμερος.

2. Δι' ειδικών εκλογικών καταλόγων, καταρτιζομένων κατά τας διατάξεις του άρθρου 27 του Π.Δ. 650/1974 και τους ορισμούς της προηγούμενης παραγράφου, ασκεί το δικαίωμα ψήφου και το πάσης φύσεως προσωπικόν των κάτωθι

Οργανισμών και Επιχειρήσεων Κοινής Ωφελείας, εφ' όσον κατά την ημέραν προκηρύξεως του δημοψηφίσματος υπηρετούν εις έτερον δήμον ή κοινότητα:

- α. Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδων.
- β. Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος.
- γ. Δημοσίας Επιχειρήσεως Ηλεκτρισμού.
- δ. Ελληνικών Ταχυδρομείων.
- ε. Δημοσίων, δημοτικών και λοιπών Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων.

3. Δι' αποφάσεων του Υπουργού των Εσωτερικών, δημοσιευομένων δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, δύναται να υπαχθή εις τας διατάξεις της προηγουμένης παραγράφου και το προσωπικόν νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και ετέρων οργανισμών ή επιχειρήσεων κοινής ωφελείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Διεξαγωγή ψηφοφορίας.

Άρθρον 5.

1. Η ψηφοφορία ενεργείται κατά εκλογικά περιφέρειας και εντός των ορίων αυτών, ως ταύτα ισχύουν κατά την ημέραν της δημοσιεύσεώς του περί προκηρύξεως του δημοψηφίσματος Προεδρικού Διατάγματος.

2. Η ψηφοφορία διεξάγεται εις εκλογικά τμήματα και καταστήματα ψηφοφορίας οριζόμενα κατά τας διατάξεις των άρθρων 43, 44, 45 και 48 του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974. Η εν άρθρω 48 παρ. 3 δεκαήμερος προθεσμία προς έκδοσιν αποφάσεως του Υπουργού Εσωτερικών περί τροποποιήσεως των αποφάσεων των Νομαρχών περί ορισμού των εκλογικών τμημάτων και καταστημάτων ψηφοφορίας, ορίζεται εις πέντε τουλάχιστον ημέρας.

3. Η ψηφοφορία ενεργείται ενώπιον των προβλεπομένων και διοριζομένων κατά τας διατάξεις των άρθρων 51, 52 και 53 του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974 εφορευτικών επιτροπών, των περί γραμματέων, ερμηνέων και σφραγίδος αυτών διατάξεων των άρθρων 56 πλην της παραγράφου 3, 57 και 58 του ως άνω Προεδρικού Διατάγματος, εφαρμοζομένων και εν προκειμένω. Η εν παραγρ. 3 του άρθρου 51 το αυτού Προεδρικού Διατάγματος εικοσαήμερος προθεσμία ορίζεται εις δέκα πέντε ημέρας.

4. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής, οι έφοροι αυτών και οι αναπληρωταί των αντιπροσώπων της δικαστικής αρχής, διορίζονται κατά τας διατάξεις των άρθρων 59, 60 και 61 του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974, μη ισχυόντων εν προκειμένω των εν παραγράφοις 8 και 9 του άρθρου 61 κωλυμάτων.

Εν περιπτώσει, εξαντληθέντος του αριθμού των διορισθέντων εν ωρισμένη εκλογική περιφέρεια αναπληρωτών, ήθελον παραμείνει εκλογικά τμήματα ταύτης άνευ αντιπροσώπου της δικαστικής αρχής ο οικείος έφορος διορίζει εις τα τμήματα ταύτα αντιπροσώπους της δικαστικής αρχής εκ των εις τας παραγράφους 3 και 5 του άρθρου 61 του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974 αναφερομένων προσώπων, υπηρετούντων και ευρισκομένων εν αυτή εκλογική περιφέρεια. Η περί του διορισμού πράξις του εφόρου ανακοινούται αμελλητί εις τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και εις τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών της εκλογικής περιφέρειας.

Ωσαύτως, εις τα κατά το προηγούμενον εδάφιον παραμείναντα άνευ δικαστικών αντιπροσώπων εκλογικά τμήματα εν ωρισμένη εκλογική περιφέρεια, δύναται να χρησιμοποιώνται αντιπρόσωποι ή αναπληρωταί τούτων εξ ετέρων εκλογικών περιφερειών, διατιθέμενοι τη εντολή του εφόρου της εις ην διωρίσθησαν εκλογικής περιφέρειας και κατόπιν αιτήσεως προς αυτόν του εφόρου της εκλογικής περιφέρειας εις ην θα χρησιμοποιηθούν. Αι μεταβολαί αύται ανακοινούνται αμελλητί εις τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και εις τους οικείους εισαγγελείς Πρωτοδικών.

5. Εν ελλείψει, δι' οιονδήποτε λόγον, αντιπροσώπου της δικαστικής αρχής, η ψηφοφορία ενεργείται εγκύρως ενώπιον τριών τουλάχιστον μελών της εφορευτικής επιτροπής υπό την προεδρίαν του εξ αυτών πρεσβυτέρου.

Άρθρον 6.

Αι δημοτικά και κοινοτικά αρχαί εκδίδουν και δημοσιεύουν καθ' άπασαν την περιφέρειάν των τρεις τουλάχιστον ημέρας προ της ορισθείσης δια την ψηφοφορίαν πρόγραμμα αναφέρον την ημέραν της ψηφοφορίας, την ώραν ενάρξεως και λήξεως αυτής, τον τόπον και το κατάστημα της ψηφοφορίας και τον σκοπόν της ψηφοφορίας, όστις συνίσταται εις την υπό του λαού εκδήλωσιν της βουλήσεώς του επί του τιθεμένου δια του προκηρύσσοντος το Δημοψήφισμα Προεδρικού Διατάγματος κρισίμου εθνικού θέματος.

Άρθρον 7.

1. Οι εγγεγραμμένοι εις καταλόγους εκλογικών βιβλιαρίων των δήμων και κοινοτήτων ψηφίζουν εις εκλογικόν τμήμα του δήμου ή της κοινότητος, εις τον εκλογικόν κατάλογον των οποίων είναι εγγεγραμμένοι.

2. Οι εκλογείς του άρθρου 4 του παρόντος ψηφίζουν ομού μετά των εκλογέων της προηγούμενης παραγράφου και εις τα αυτά εκλογικά τμήματα.
Ο Νομάρχης ορίζων τα εκλογικά τμήματα εκάστου δήμου ή κοινότητος οφείλει να λαμβάνη υπ' όψιν του και τον παρ' εκάστω δήμω ή κοινότητι αριθμόν των εκλογέων τούτων και να κατανέμη αυτούς συμμετρως εις άπαντα τα υπ' αυτού οριζόμενα εκλογικά τμήματα.

3. Οι εκλογείς του άρθρου 4 του παρόντος ευρισκόμενοι εις την περιοχήν του Αγίου ορους, ψηφίζουν εις τα πλησιέστερα εκλογικά τμήματα του Νομού Χαλκιδικής, οριζόμενα υπό του Νομάρχου.

4. Δια την ψηφοφορίαν των ανδρών της φρουράς εκάστου εκλογικού τμήματος και των εκλογέων οίτινες κατά διαφόρους εποχάς του έτους μεταβάλλουν ομαδικώς διαμονήν εντός του ιδίου ή ετέρου νομού, εφαρμόζονται αι σχετικά διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974.

5. Οι αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής, οι έφοροι και οι μη ασκήσαντες καθήκοντα αντιπρόσωποι της δικαστικής αρχής, ως και τα μέλη των εφορευτικών επιτροπών, ψηφίζουν συμφώνως προς τας διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974.

6. Η ισχύς των, κατά τας διατάξεις του άρθρου 3 του Νόμου 3/1975, συνταχθέντων ειδικών εκλογικών καταλόγων ετεροδημοτών παρατείνεται μέχρι 31.12.1976.

Οι ετεροδημότατοι εκλογείς ασκούν το δικαίωμα ψήφου κατά τα εν άρθρω 4 του Νόμου 3/1975 οριζόμενα.

Άρθρον 8.

1. Εις έκαστον εκλογικόν τμήμα δύναται να παρίσταται, κατά την διεξαγωγήν του δημοψηφίσματος, ανά εις αντιπρόσωπος των κατά τον Κανονισμόν της Βουλής ανεγνωρισμένων κομμάτων. Ο αντιπρόσωπος ούτος διορίζεται δι' εγγράφου δηλώσεως του αρχηγού του κόμματος ή της διευθυνούσης επιτροπής, κατατιθεμένης κατά την έναρξιν της ψηφοφορίας εις την εφορευτικήν επιτροπήν του εις ο διορίζεται ο αντιπρόσωπος εκλογικού τμήματος.

2. Ο Πρόεδρος της Βουλής γνωστοποιεί προς το Υπουργείον Εσωτερικών, εντός πέντε ημερών από της δημοσιεύσεως του προκηρύσσοντος το δημοψήφισμα Προεδρικού Διατάγματος, το κατά τον Κανονισμόν της Βουλής ανεγνωρισμένα κόμματα, ταύτης δε διαλυθείσης, τον κατάλογον των κομμάτων αυτής. Το Υπουργείον Εσωτερικών γνωστοποιεί προς τας εφορευτικές επιτροπάς τα εν λόγω κόμματα.

3. Τα πολιτικά κόμματα δικαιούνται να διορίζουν δια συμβολαιογραφικής πράξεως ανά ένα πληρεξούσιον εις εκάστην εκλογικὴν περιφέρειαν.

Άρθρον 9.

1. Τα ψηφοδέλτια δι' ὧν ενεργεῖται ἡ ψηφοφορία κατασκευάζονται μερίμνη του Υπουργείου Εσωτερικών εκ χάρτου λευκῆς αποχρώσεως, αἱ δὲ διαστάσεις αὐτῶν εἶναι 0,14Χ0,20 μ.

Επὶ των ψηφοδελτίων αναγράφονται εντύπως καὶ δια κεφαλαίων γραμμάτων μελάνης αποχρώσεως το τιθέμενον ὑπὸ του περί προκηρύξεως του Δημοψηφίσματος Προεδρικού Διατάγματος εθνικὸν θέμα καὶ αἱ δηλωτικαὶ τῆς Βουλῆσεως των ψηφοφόρων ἐπ' αὐτοῦ ἀπαντήσεις, ἀκριβῶς ὡς αὐταὶ διατυπούνται δια του προκηρύσσοντος το δημοψήφισμα Προεδρικού Διατάγματος. Αἱ ἀπαντήσεις χωρίζονται δι' ὀριζοντίου γραμμῆς τῆς αὐτῆς αποχρώσεως. Ο ψηφοφόρος ἐκδηλώνει τὴν προτίμησίν του δια σταυροῦ προτιμήσεως τιθεμένου δια μολυβδίδος ἢ μελάνης μελανῆς ἢ κυανῆς αποχρώσεως παραπλευρῶς τῆς ἀπαντήσεως τὴν ὁποίαν προκρίνει.

2. Οἱ εκλογικοὶ φάκελλοι, ἐντὸς των ὁποίων ἐγκλείνονται τα ψηφοδέλτια κατασκευάζονται ὁμοιομορφοὶ δι' ἅπαν το Κράτος μερίμνη του Υπουργείου Εσωτερικών, ἐφαρμοζομένων ἐν προκειμένῳ των διατάξεων του άρθρου 68 του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974.

Άρθρον 10.

Ὡς προς τὴν παραλαβὴν ὑπὸ τῆς εφορευτικῆς επιτροπῆς του καταστήματος ψηφοφορίας καὶ των εκλογικῶν ειδῶν, τὴν σφράγισιν τῆς κάλπης, το πρακτικὸν παραλαβῆς, τὴν έναρξιν τῆς ψηφοφορίας, τὴν τήρησιν βιβλίου πρακτικῶν, πρωτοκόλλου ψηφοφορίας καὶ τας ἐνστάσεις κατὰ τὴν διάρκειαν ταύτης, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις των άρθρων 54 καὶ 71 ἕως 78 του Προεδρικού

Διατάγματος 650/1974 "περί κωδικοποιήσεως των ισχυουσών διατάξεων της Εκλογικής Νομοθεσίας". Πάντα τα κατά το άρθρον 54 παρ. 1 του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974 τηρούμενα υπό της εφορευτικής επιτροπής βιβλία αριθμούνται και μονογράφονται υπό της Διοικητικής Αρχής.

Άρθρον 11.

Περί της ψηφοφορίας τηρείται υπό της εφορευτικής επιτροπής πρωτόκολλον εν ως εγγράφονται άπαντες οι ψηφοφορούντες εκλογείς των άρθρων 3 και 4 του παρόντος και ο αριθμός του εκλογικού καταλόγου υφ'ον είναι εγγεγραμμένος έκαστος εκλογεύς εις τον αντίστοιχον εκλογικόν κατάλογον και όπερ μετά το πέρας της ψηφοφορίας κλείεται και υπογράφεται υπό του Προέδρου και των μελών της εφορευτικής επιτροπής, ως και των αντιπροσώπων των κομμάτων.

Άρθρον 12.

1. Οι εκλογείς προσέρχονται εις το κατάστημα ψηφοφορίας ανά πέντε και παρουσιάζονται εις την εφορευτικήν επιτροπήν, ήτις επαληθεύσει την εν τω εκλογικώ καταλόγω εγγραφήν των και αναγνωρίζει την ταυτότητα αυτών εκ του προσαγομένου εκλογικού των βιβλιαρίου και της αστυνομικής των ταυτότητος νέου ή παλαιού τύπου, εν ελλείψει δε αστυνομικής ταυτότητος επί της βάσει ετέρου προσφόρου, κατά την κρίσιν της εφορευτικής επιτροπής, αποδεικτικού της ταυτότητος εγγράφου.

2. Οι εκλογείς του άρθρου 4 του παρόντος προσέρχονται ατομικώς και ουχί συντεταγμένοι ή υφ' οιανδήποτε συνοδείαν εις το εκλογικόν τμήμα και ψηφίζουν βάσει της εγγραφής των εις τον ειδικόν τμήμα και ψηφίζουν βάσει της εγγραφής των εις τον ειδικόν εκλογικόν κατάλογον, επί τη επιδείξει του αστυνομικού δελτίου ταυτότητος ή ετέρου αποδεικτικού της ταυτότητος εγγράφου, προκειμένου δε περί στρατιωτικών, του ατομικού των βιβλιαρίου ή ελλείψει τούτου της στρατιωτικής των ταυτότητος, μη εφαρμοζομένων των περί σφραγίσεως και διατηρήσεως των ταυτοτήτων διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 75 του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974.

3. Οι κατά το άρθρον 47 του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974 άνδρες της φρουράς ψηφίζουν μόνον, εφ' όσον είναι εγγεγραμμένοι εις τους εκλογικούς καταλόγους ή εις τους υπό του πρωτοδικείου κυρωθέντας κατά το άρθρον 27 του αυτού Προεδρικού Διατάγματος ειδικούς εκλογικούς καταλόγους οιασδήποτε εκλογικής περιφερείας, βάσει ονομαστικών καταστάσεων, συντασσομένων και υπογραφομένων υπό του διοικητού της μονάδος, εις ην υπάγονται, βεβαιούνται εν αυτή υπευθύνως ότι οι εν αυταίς περιλαμβανόμενοι είναι εγγεγραμμένοι εις τους άνω εκλογικούς καταλόγους.

Αι καταστάσεις αύται αποστέλλονται απ' ευθείας προς τον πρόεδρον της εφορευτικής επιτροπής του οικείου εκλογικού τμήματος διά του επί κεφαλής της φρουράς.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.

4. Ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ή ο διευθύνων τα έργα αυτής βεβαιοί δια πρακτικού ότι οι εις το τμήμα ψηφίσαντες, ως άνδρες της φρουράς αυτού, απετέλεσαν, πράγματι, την φρουράν του.

5. Εν περιπτώσει μη προσαγωγής αστυνομικής ταυτότητας ή ετέρου εγγράφου δηλωτικού κατά την κρίσιν της εφορευτικής επιτροπής, ο εκλογεύς είναι παραδεκτός προς άσκησην του δικαιώματος ψήφου, μόνον εάν δηλώση υπευθύνως και εγγράφως προς τον διευθύνοντα τα έργα της εφορευτικής επιτροπής, ότι δεν κατέχει τοιαύτην.

Αι ανωτέρω δηλώσεις τοποθετούνται μερίμνη και ευθύνη του αντιπροσώπου της δικαστικής αρχής εντός του εις το Πρωτοδικεΐον παραδιδομένου σάκκου μετά των λοιπών εκλογικών στοιχείων και εντός ειδικού φακέλλου.

Άρθρον 13.

1. Το ψηφοδέλτιον είναι άκυρον εις τας ακόλουθους οριζόμενας περιπτώσεις:

α. Εάν περικλείεται εις φάκελλον μη πληρούντα τους όρους της παρ. 2 του άρθρου 9 του παρόντος ή μη φέροντα την σφραγίδα και μονογραφίην του αντιπροσώπου της δικαστικής αρχής.

β. Εάν είναι οιουδήποτε άλλου χρώματος ή έχη σχήμα ή διαστάσεις διαφερούσας εμφανώς των εν παραγράφω 1 του άρθρου 9 του παρόντος οριζομένων.

γ. Εάν δια τινός διακριτικού στοιχείου τιθεμένου επί του ψηφοδελτίου ή εντός του φακέλλου παραβιάζεται το απόρρητον της ψηφοφορίας.

δ. Εάν είναι λευκόν ή χειρόγραφον.

ε. Εάν δεν έχη σημειωθή ουδείς σταυρός προτιμήσεως ή φέρη τοιούτον επ' αμφοτέρων των απαντήσεων.

2. Εάν εις τον φάκελλον ευρεθούν πλείονα του ενός ψηφοδέλτια αντιθέτου απαντήσεως θεωρούνται άπαντα ως άκυρα. Ταύτα λαμβάνονται ως έγκυρα εάν είναι της αυτής απαντήσεως, λογιζόμενα όμως ως μία ψήφος.

3. Εάν εις τον φάκελλον ευρεθούν δύο ή και πλείονα ψηφοδέλτια εκ των οποίων το εν μόνον φέρει εγκύρως τον δηλωτικόν της απαντήσεως του ψηφοφόρου σταυτόν προτιμήσεως, τα δε λοιπά ουδεμίαν τοιαύτην ένδειξιν φέρουν, το ψηφοδέλτιον το φέρον τον σταυρόν προτιμήσεως θεωρείται έγκυρον.

Άρθρον 14.

Ως προς τήρησιν της τάξεως κατά την ψηφοφορίαν, την απαγόρευσιν παρουσίας ενόπλου δυνάμεως εν τω χωρώ της ψηφοφορίας και περίξ τούτου την παράστασιν των αντιπροσώπων των κατά το άρθρον 8 του παρόντος κομμάτων, την περατώσιν της ψηφοφορίας, το άνοιγμα της κάλπης, την αρίθμησην των φακέλλων και την διακοπήν της διαλογής, εφαρμόζονται αι διατάξεις των άρθρων 79, 80, 81, 82, 83 και 85 του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974 "περί κωδικοποιήσεως των ισχυουσών διατάξεων της Εκλογικής Νομοθεσίας".

Αρθρον 15.

Ο Πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ορίζει τα καθήκοντα εκάστου των μελών αυτής και άρχεται η διαλογή των ψηφοδελτίων, επί παρουσία και των κατά το άρθρον 8 του παρόντος ορισθέντων αντιπροσώπων των κομμάτων, συντελουμένη ως ακολούθως:

α) Ο Πρόεδρος της επιτροπής λαμβάνει εκ της κάλπης ανά ένα φάκελλον, αποσφραγίζει αυτόν και αφού εξακριβώσει το έγκυρον του ψηφοδελτίου, επιδεικνύει τούτο εις τα μέλη της επιτροπής και τους αντιπροσώπους των κομμάτων.

β) Εκαστον έγκυρον ψηφοδέλτιον αριθμείται κατά την σειράν εξαγωγής του εκ της κάλπης και μονογραφείται υπό του Προέδρου της εφορευτικής επιτροπής ή του διευθύνοντος τα έργα αυτής, τιθεμένης της μονογραφής τούτου και παραπλεύρως του υπάρχοντος σταυρού προτιμήσεως, σημειούται δε ο αριθμός αυτού εις τον προς τούτο τηρούμενον πίνακα διαλογής.

Αρθρον 16.

1. Μετά το πέρας της διαλογής κλείονται οι κατά το προηγούμενον άρθρον, συνταχθέντες πίνακες διαλογής δια πράξεως επ' αυτών γραφομένης και υπογραφομένης υπό του αντιπροσώπου της δικαστικής αρχής, των μελών της εφορευτικής επιτροπής και των αντιπροσώπων των κατά το άρθρον 8 κομμάτων εν η αναφέρεται το σύνολον των ψήφων υπέρ εκάτερας των δηλωτικών της Βουλήςσεως των εκλογέων απαντήσεων.

2. Ευθύς αμέσως συντάσσεται υπό της εφορευτικής επιτροπής ετέρα πράξις, καταχωριζομένη εις το βιβλίον πρακτικών και υπογραφομένη υπό πάντων των εν τη προηγουμένη παραγράφω αναγραφόμενων, εν η αναφέρεται:

α) η ημέρα και ώρα του πέρατος της διαλογής,

β) ο αριθμός των εγγεγραμμένων εις το τμήμα εκλογέων, ο αριθμός των εγγεγραμμένων εις τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους ετεροδημοτών, ο αριθμός των εγγεγραμμένων εις τους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους του άρθρου 27 του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974, ο αριθμός των εγγεγραμμένων εις τας καταστάσεις της φρουράς του εκλογικού τμήματος και το σύνολον των εγγεγραμμένων των τριών κατηγοριών, γ) ο ολικός αριθμός των ψηφισάντων εκ των ανωτέρω εκλογέων, δ) ο αριθμός των εγκύρων και ακύρων ψηφοδελτίων (έγκυρα-άκυρα-σύνολον) και ε) ο αριθμός των εγκύρων ψηφοδελτίων υπέρ εκάτερας των δηλωτικών της Βουλήςσεως των εκλογέων απαντήσεων.

3. Τα κατά την προηγουμένην παράγραφον αποτελέσματα ο Πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής τηλεγραφεί ή δι' οιοδήποτε άλλου προσφόρου μέσου ανακοινού εις τον Νομάρχη, εις ον υπάγεται το εκλογικόν τμήμα, η ανακοίνωσις δε αυτή δέον να περιλαμβάνη άπαντα τα ανωτέρω εν εδαφίοις β' μέχρι και ε' της προηγουμένης παραγράφου στοιχεία.

Άρθρον 17.

1. Ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής και τα μέλη της εφορευτικής επιτροπής, υποχρεούνται ευθύς μετά το πέρας της διαλογής να περικλείσου καλώς τα πρωτόκολλα ψηφοφορίας, τα πρακτικά, τους πίνακες διαλογής, τους εκλογικούς καταλόγους και τα τυχόν έτερα έγγραφα, ως επίσης τα δέματα των ψηφοδελτίων εντός σάκκου δύνανται να επιθέσουν τας σφραγίδας των οι αντιπρόσωποι του εν άρθρω 8 κομμάτων. Τον σάκκον παραλαμβάνει ο αντιπρόσωπος της δικαστικής αρχής και μεταφέρει ο ίδιος και παραδίδει εις τον πρόεδρον του αρμοδίου Πρωτοδικείου, ή, εφ' όσον η μετάβασις εις την έδραν του Πρωτοδικείου είναι δυσχερής ή δαπανηρά, εις τον πρόεδρον του πλησιεστέρου Πρωτοδικείου, οφείλοντα ν' αποστείλη τον σάκκον δια του ασφαλεστέρου μέσου εις τον Πρόεδρον του αρμοδίου Πρωτοδικείου.

2. Αρμόδιον Πρωτοδικείον είναι το εδρεύον εν τη πρωτεύουση εκάστου νόμου. Το Πρωτοδικείον Αθηνών καθίσταται αρμόδιον δια τας εκλογικάς περιφέρειας Α' και Β' Αθηνών και υπολοίπου του Νομού Αττικής, το Πρωτοδικείον Πειραιώς δια τας εκλογικάς περιφέρειας Α' και Β' Πειραιώς και το Πρωτοδικείον Θεσσαλονίκης δια τας εκλογικάς περιφευρείας Α' και Β' Θεσσαλονίκης και του Νομού Κιλκίς. Από της ενάρξεως της λειτουργίας του Πρωτοδικείου Κιλκίς, τούτο καθίσταται αρμόδιον δια την εκλογικήν περιφέρειαν του Νομού Κιλκίς. Αρμόδιον Πρωτοδικείον δια την εκλογικήν περιφέρειαν του Νομού Λασηθίου είναι το εν Νεαπόλει του Νομού τούτου εδρεύον Πρωτοδικείον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Εξαγωγή αποτελέσματος δημοψηφίσματος.

Άρθρον 18.

1. Από της επομένης της ψηφοφορίας άρχεται υφ' εκάστου πρωτοδικείου η συγκέντρωσις των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας εν εκάστη εκλογική περιφερεία.

2. Το πρωτοδικείον αθροίζει τα εις τους πίνακας των εφορευτικών επιτροπών αναγραφόμενα αποτελέσματα και καταρτίζει πίνακα των αποτελεσμάτων της εν τη εκλογική περιφερεία ψηφοφορίας.

3. Ο πίναξ ούτος δέον να περιέχη τα εν παραγράφω 2 εδαφίοις Β' μέχρι και ε' του άρθρου 16 στοιχεία δι' ολόκληρον τον Νόμον.

Άρθρον 19.

1. Το πρωτοδικείον αποστέλλει αμελλητί κεκυρωμένον αντίγραφον του κατα το προηγούμενον άρθρον καταρτισθέντος πίνακος προς τον Νομάρχην και προς τον Υπουργόν των Εσωτερικών.

2. Η παρά τω Υπουργείω Εσωτερικών εδρεύουσα Ανωτάτη Εφορευτική Επιτροπή του άρθρου 91 του Προεδρικού Διατάγματος 650/1974, επί τη

Βάσει των κατά το προηγούμενον άρθρον πινάκων των οικείων Πρωτοδικείων, καταρτίζει πίνακα αποτελεσμάτων κατ' εκλογικὴν περιφέρειαν, βεβαιούσα δια πρακτικὸν αὐτῆς, τὸ συνολικόν ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας καθ' ἅπασαν τὴν Ἐπικράτειαν.

3. Αντίγραφον τοῦ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον πίνακος τῆς Ἀνωτάτης Φορευτικῆς Επιτροπῆς μετὰ τοῦ ὡς ἄνω πρακτικῆς, δημοσιεύεται μερίμνη τοῦ ἐπὶ των Ἐσωτερικῶν Υπουργοῦ, δια τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἐλεγχος κύρους καὶ αποτελεσμάτων δημοψηφίσματος.

Ἀρθρον 20.

Ὁ ἔλεγχος τοῦ κύρους καὶ των αποτελεσμάτων τοῦ δημοψηφίσματος, οἱ λόγοι προσβολῆς, οἱ διάδικοι καὶ ἡ διαδικασία ἐνώπιον τοῦ, κατὰ ἄρθρον 100 τοῦ Συντάγματος, Ἀνωτάτου Εἰδικοῦ Δικαστηρίου, ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ περὶ τούτου νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Τελικαὶ διατάξεις.

Ἀρθρον 21.

Περὶ ὧν θεμάτων δὲν προβλέπει εἰδικῶς ὁ παρὼν νόμος ἐφαρμόζονται ἀναλόγως αἱ διατάξεις τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος 650/197 "περὶ κωδικοποιήσεως των ἰσχυουσῶν διατάξεων τῆς ἐκλογικῆς νομοθεσίας", πλην των τοιούτων τοῦ ἀρθρου 96, των ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν χορηγήσεως εἰς δημοσίους υπαλλήλους καὶ στρατιωτικούς κανονικῶν ἀδειῶν καὶ τὴν ἀνάκλησιν αὐτῶν.

2. Ἀπαγορεύεται ἡ χορήγησις πάσης κανονικῆς ἀδείας εἰς τοὺς στρατιωτικούς, τὸ προσωπικόν των Σωμάτων Ἀσφαλείας, τοὺς δικαστικούς λειτουργοὺς καὶ υπαλλήλους ὡς καὶ τοὺς υπαλλήλους τοῦ Υπουργείου Ἐσωτερικῶν καὶ των Ὀργανισμῶν Τοπικῆς Αυτοδιοικήσεως κατὰ τὰς πέντε ἡμέρας προ τῆς ὠρισμένης δια τὴν ψηφοφορίαν. Αἱ τυχόν πρότερον χορηγηθεῖσαι τοιαῦται ἀδειαι θεωροῦνται αὐτοδικαίως ἀνακληθεῖσαι ὑποχρεουμένων των ἐχόντων αὐτάς προσώπων νὰ εὐρεθῶν εἰς τὰς θέσεις των ἀνεῦ ἐιδοποιήσεως τινος.

Ἀρθρον 22.

Πάσα ἀναγκαία πρὸς ἐφαρμογὴν των διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου λεπτομέρεια, ὀρίζεται δια Προεδρικοῦ Διατάγματος, ἐκδιδομένου τῇ προτάσει τοῦ Υπουργοῦ των Ἐσωτερικῶν.

Ἀρθρον 23.

Ἐν περιπτώσει τροποποιήσεως, συμπληρώσεως ἢ ἀντικαταστάσεως ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ των κειμένων διατάξεων τῆς Ἐκλογικῆς Νομοθεσίας τῆς κωδικοποιηθείσης δια τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος 650/1974 ἢ θεσπίσεως νέων τοιούτων, δια πάντα τὰ

θέματα δι' α ο παρών νόμος παραπέμπει εις διατάξεις του εν λόγω Προεδρικού Διατάγματος 650/1974 προς ανάλογον εφαρμογήν αυτών, θα ισχύουν αι διατάξεις αύται ως εκάστοτε ετροποποιήθησαν ή συνεπληρώθησαν ή αι αντίστοιχοι νέαι διατάξεις εν περιπτώσει μερικής ή ολικής αντικαταστάσεως τούτων ή θεσπίσεως νέων τοιούτων.

Αρθρον 24.

Η ισχύς του παρόντος νόμου άρχεται από της δημοσιεύσεως αυτού δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

2. Άρθρο 132 του π.δ. 96/2007:

«Ο Νομάρχης Αθηνών είναι αρμόδιος για την προπαρασκευή και διενέργεια των εκλογών Εθνικής Αντιπροσωπείας, καθώς και για κάθε άλλη εκδήλωση της λαϊκής ετυμηγορίας σε όλους τους δήμους και κοινότητες της περιφέρειας των τεσσάρων νομαρχιών του νομού Αττικής».

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ**Διεύρυνση της άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας με τη διενέργεια δημοψηφίσματος****ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ-
ΕΡΩΤΗΜΑ-ΨΗΦΟΦΟΡΟΙ-ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ****Άρθρο 1**

Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η οργάνωση της διαδικασίας προσφυγής σε δημοψήφισμα για κρίσιμο εθνικό θέμα ή για ψηφισμένο νομοσχέδιο που ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα με εξαίρεση τα δημοσιονομικά, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 44 του Συντάγματος.

Άρθρο 2

1. Το δημοψήφισμα προκηρύσσεται με προεδρικό διάταγμα.

2. Το προεδρικό διάταγμα προκήρυξης δημοψηφίσματος για κρίσιμο εθνικό θέμα προσυπογράφεται από το Υπουργικό Συμβούλιο και για ψηφισμένο νομοσχέδιο, που ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, από τον Πρόεδρο της Βουλής.

3. Το προεδρικό διάταγμα εκδίδεται, εντός της προθεσμίας που ορίζεται στην απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, με την οποία γίνεται δεκτή η πρόταση για τη διενέργεια δημοψηφίσματος και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 3

1. Ο ψηφοφόρος καλείται να εκφράσει την προτίμησή του στο ερώτημα ή στα ερωτήματα, που καθορίζονται στην απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, με την οποία γίνεται δεκτή η πρόταση για τη διενέργεια δημοψηφίσματος.

2. Το ερώτημα ή τα ερωτήματα και οι απαντήσεις τους διατυπώνονται κατά τρόπο σαφή και σύντομο.

3. Το ερώτημα ή τα ερωτήματα και οι απαντήσεις τους αναφέρονται ειδικά στο προεδρικό διάταγμα προκήρυξης του δημοψηφίσματος.

Άρθρο 4

1. Το δημοψήφισμα διενεργείται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία.

2. Στο δημοψήφισμα ψηφίζουν οι έλληνες και οι ελληνίδες που είναι γραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους και την ημέρα διεξαγωγής της ψηφοφορίας βρίσκονται εντός των ορίων της Επικράτειας.

Άρθρο 5

Στο δημόσιο διάλογο, επί του ερωτήματος ή των ερωτημάτων που τίθενται στην ψηφοφορία, και, εν γένει, στη διενέργεια του δημοψηφίσματος συμμετέχουν πολιτικά κόμματα, ανεξαρτήτως της εκπροσώπησής τους στη Βουλή ή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενώσεις προσώπων, επιστημονικές, επαγγελματικές ή συνδικαλιστικές

οργανώσεις και κάθε άλλη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ****Άρθρο 6**

1. Τα έσοδα και οι δαπάνες κατά τη διάρκεια της περιόδου από την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, με την οποία γίνεται δεκτή η πρόταση για τη διενέργεια δημοψηφίσματος, έως τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας θεωρούνται εκλογικές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 3023/2002 (Α' 146).

2. Σε όσους συμμετέχουν στη διενέργεια δημοψηφίσματος δεν διατίθεται κρατική χρηματοδότηση.

3. Απαγορεύεται η χρηματοδότηση και κάθε άλλου είδους παροχές ή διευκολύνσεις σε όσους συμμετέχουν στη διενέργεια δημοψηφίσματος από:

α) φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια ή που είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή που είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών,

β) νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, και
γ) Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης του πρώτου και του δεύτερου βαθμού.

4. Η χρηματοδότηση από το ίδιο φυσικό πρόσωπο δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ.

5. α) Όποιος από τους συμμετέχοντες στη διενέργεια δημοψηφίσματος λαμβάνει χρηματοδότηση κατά παράβαση της παραγράφου 3, τιμωρείται με πρόστιμο έως εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ.

Όποιος χρηματοδοτεί συμμετέχοντες στη διενέργεια δημοψηφίσματος κατά παράβαση της παραγράφου 3, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη και πρόστιμο τουλάχιστον πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ.

β) Όποιος από τους συμμετέχοντες στη διενέργεια δημοψηφίσματος λαμβάνει χρηματοδότηση κατά παράβαση της παραγράφου 4, τιμωρείται με πρόστιμο στο εκατονταπλάσιο της υπέρβασης.

Όποιος χρηματοδοτεί συμμετέχοντες στη διενέργεια δημοψηφίσματος κατά παράβαση της παραγράφου 4, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος και πρόστιμο τουλάχιστον δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

Άρθρο 7

1. Για τη συμμετοχή στη διενέργεια δημοψηφίσματος επιβάλλεται όριο δαπανών.

2. Οι δαπάνες των πολιτικών κομμάτων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το τριάντα τοις εκατό (30%) της χρηματοδότησης που διατέθηκε στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές.

3. Οι δαπάνες ενώσεων προσώπων, επιστημονικών, επαγγελματικών ή συνδικαλιστικών οργάνωσεων και κάθε άλλης οργάνωσης της κοινωνίας των πολιτών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού που αποτελεί όριο δαπανών για τα πολιτικά κόμματα, σύμφωνα με την παράγραφο 2.

4. Η υπέρβαση του ορίου δαπανών τιμωρείται με πρόστιμο που ανέρχεται στο πενταπλάσιο του ποσού της υπέρβασης.

Άρθρο 8

1. Η οικονομική διαχείριση κατά τη διάρκεια της περιόδου από την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, με την οποία γίνεται δεκτή η πρόταση για τη διενέργεια δημοψηφίσματος, έως τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, ελέγχεται από την Επιτροπή του άρθρου 21 του ν. 3023/2002.

2. Τα πολιτικά κόμματα, ανεξαρτήτως της ιδιότητάς τους ως δικαιούχων κρατικής χρηματοδότησης, καθώς επίσης οι ενώσεις προσώπων, οι επιστημονικές, οι επαγγελματικές ή οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και κάθε άλλη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών που συμμετέχουν στη διενέργεια δημοψηφίσματος υποχρεούνται στη σύνταξη και τη δημοσίευση ειδικής έκθεσης εσόδων και δαπανών.

3. Η οικονομική διαχείριση για τη συμμετοχή στη διενέργεια δημοψηφίσματος πολιτικών κομμάτων που λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση αποτελεί διακριτή έγγραφη και στον ισολογισμό εσόδων και δαπανών του επόμενου έτους.

4. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται τα άρθρα 18 και 19 του ν. 3023/2002.

5. Όποιος από τους συμμετέχοντες στη διενέργεια δημοψηφίσματος δεν συμμορφώνεται στις υποχρεώσεις δημοσιότητας της οικονομικής του διαχείρισης, τιμωρείται με πρόστιμο έως δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ.

6. Οι κυρώσεις των άρθρων 6, 7 και 8 επιβάλλονται στα πολιτικά κόμματα με απόφαση του Προέδρου της Βουλής και στους λοιπούς συμμετέχοντες στη διενέργεια δημοψηφίσματος με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΒΟΛΗ

Άρθρο 9

1. Κατά τη διάρκεια της περιόδου από τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος, με το οποίο προκηρύσσεται η διενέργεια δημοψηφίσματος, έως και την Παρασκευή πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί, οι τηλεοπτικοί σταθμοί ελεύθερης λήψης, καθώς επίσης οι φορείς παροχής συνδρομητικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών κάθε μορφής υποχρεούνται να μεταδίδουν μηνύματα όσων συμμετέχουν στο δημοψήφισμα.

2. Η διάρκεια του χρόνου για τη μετάδοση μηνυμάτων καθορίζεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του Υπουργού που είναι αρμόδιος για την εποπτεία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης.

Ο χρόνος που διατίθεται κατανέμεται ισομερώς μεταξύ εκείνων που τάσσονται υπέρ καθεμιάς από τις προσφερόμενες απαντήσεις στο ερώτημα ή στα ερωτήματα.

3. Με όμοια απόφαση και υπό τους ίδιους όρους καθορίζεται ο χρόνος που διατίθεται στα δελτία ειδήσεων των κρατικών και ιδιωτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών για την παρουσίαση της δραστηριότητάς τους.

4. Η μετάδοση των μηνυμάτων και η παρουσίαση της δραστηριότητας διενεργείται δωρεάν και απαλλάσσεται από κάθε τέλος.

Άρθρο 10

1. Με κριτήριο τη θέση τους στο ερώτημα ή στα ερωτήματα που τίθενται στην κρίση των ψηφοφόρων, τα πολιτικά κόμματα, οι ενώσεις προσώπων, οι επιστημονικές, οι επαγγελματικές ή οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και κάθε άλλη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών συμμετέχουν στην αντίστοιχη «Επιτροπή Υποστήριξης».

2. Για την απόφασή τους ενημερώνεται με την υποβολή σχετικής δήλωσης ο Υπουργός Εσωτερικών εντός τριών ημερών από τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος, με το οποίο προκηρύσσεται η διενέργεια δημοψηφίσματος.

3. Ο χρόνος που διατίθεται με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 9 για την προβολή μηνυμάτων και την παρουσίαση της δραστηριότητας κατανέμεται μεταξύ όσων συμμετέχουν στην αντίστοιχη «Επιτροπής Υποστήριξης» με απόφασή τους.

4. Κάθε «Επιτροπή Υποστήριξης» έχει δικαίωμα να ορίζει έναν εκπρόσωπό της και τον αναπληρωτή του σε κάθε εκλογικό τμήμα.

5. Τα ζητήματα που αφορούν τη δημιουργία και τη συμμετοχή σε «Επιτροπή Υποστήριξης», καθώς επίσης κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

Άρθρο 11

1. Δικαιούχοι των χώρων υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων, όπως καθορίζονται στο άρθρο 44 του π.δ. 96/2007 (Α' 116), είναι και οι ενώσεις προσώπων, οι επιστημονικές, οι επαγγελματικές ή οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, καθώς επίσης κάθε άλλη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών που συμμετέχουν στη διενέργεια δημοψηφίσματος.

2. Κατά τη διάρκεια της περιόδου από τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος, με το οποίο προκηρύσσεται η διενέργεια δημοψηφίσματος, έως και την ημέρα διεξαγωγής της ψηφοφορίας, απαγορεύεται σε όσους συμμετέχουν σε αυτό:

α) η ανάρτηση ή η επικόλληση σε εξωτερικούς δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους και σε αυτοκινούμενα μέσα αεροπλάνων, πανών, αφισών, γιγαντοαφισών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, εκτός των χώρων της προηγούμενης παραγράφου, καθώς επίσης η αναγραφή συνθημάτων, και

β) η μετάδοση μηνυμάτων από δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης καθώς επίσης από φορείς παροχής συνδρομητικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στο άρθρο 9 του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

Άρθρο 12

1. Η ψηφοφορία διεξάγεται εντός τριάντα ημερών από τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος, με το οποίο προκηρύσσεται το δημοψήφισμα, κατά εκλογικές περιφέρειες, όπως αυτές καθορίζονται κάθε φορά στις διατάξεις του νόμου για την εκλογή βουλευτών.

2. Ημέρα διεξαγωγής της ψηφοφορίας ορίζεται η Κυριακή.

3. Η ψηφοφορία αρχίζει στις 7.00 και ολοκληρώνεται στις 19.00 της ίδιας ημέρας.

Άρθρο 13

1. Το εκλογικό σώμα εκφράζει την προτίμησή του σε έντυπο ψηφοδέλτιο με τη χρήση των όρων ΝΑΙ και ΟΧΙ ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο καθορίζει η Ολομέλεια της Βουλής στην απόφασή της για τη διενέργεια δημοψηφίσματος.

2. Στους ψηφοφόρους μαζί με το έντυπο χορηγείται και ένα λευκό ψηφοδέλτιο.

Άρθρο 14

1. Τα ψηφοδέλτια έχουν ορθογώνιο σχήμα και κατασκευάζονται, ομοιόμορφα για όλη τη χώρα, από λευκό χαρτί με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών.

Οι διαστάσεις του ψηφοδελτίου καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, η οποία εκδίδεται την τρίτη ημέρα μετά τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος προκήρυξης του δημοψηφίσματος.

2. Οι φάκελοι, μέσα στους οποίους κλείνονται τα ψηφοδέλτια, είναι ομοιόμορφοι για όλη τη χώρα και κατασκευάζονται με φροντίδα του Υπουργείου Εσωτερικών από αδιαφανές χαρτί.

Κατά τα λοιπά, εφαρμόζεται ανάλογα το άρθρο 75 του π.δ. 96/2007.

3. Τα ψηφοδέλτια και οι φάκελοι αποστέλλονται στον οικείο Αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού και για την Περιφέρεια Αττικής στον Περιφερειάρχη της το αργότερο πέντε ημέρες πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας και σε αριθμό μεγαλύτερο τουλάχιστον κατά είκοσι τοις εκατό (20%) του αριθμού των εγγεγραμμένων ψηφοφόρων σε κάθε εκλογικό τμήμα.

Άρθρο 15

1. Σε κάθε έντυπο ψηφοδέλτιο αναγράφεται με κεφαλαία γράμματα μελανής απόχρωσης το ερώτημα ή τα ερωτήματα.

2. Παραπλεύρως κάθε ερωτήματος αναγράφονται, με κεφαλαία γράμματα μαύρης απόχρωσης, οι απαντήσεις που έχει στη διάθεσή του ο ψηφοφόρος.

3. Το ερώτημα και οι απαντήσεις χωρίζονται μεταξύ τους με κάθετη γραμμή της ίδιας απόχρωσης.

4. Στην περίπτωση που τα ερωτήματα είναι περισσότερα, αυτά και οι απαντήσεις χωρίζονται μεταξύ τους με οριζόντια γραμμή.

5. Ο ψηφοφόρος εκφράζει την προτίμησή του σε κάθε ερώτημα, θέτοντας, παραπλεύρως της απάντησης που προκρίνει, σταυρό ή άλλη, καθορισμένη στο προεδρικό διάταγμα προκήρυξης του δημοψηφίσματος, ένδειξη, με μελάνι μαύρης ή γαλάζιας απόχρωσης.

6. Όταν δεν τίθεται σταυρός ή άλλη προβλεπόμενη ένδειξη σε έντυπο ψηφοδέλτιο, αυτό για κάθε ερώτημα χωρίς απάντηση θεωρείται λευκό.

Άρθρο 16

1. Από τις προτιμήσεις των ψηφοφόρων σε κάθε ερώτημα επικρατεί εκείνη, η οποία συγκεντρώνει την απόλυ-

τη πλειοψηφία των εγκύρων ψηφοδελτίων.

2. Στο έγκυρα ψηφοδέλτιο δεν προσμετρώνται τα λευκά.

3. Το αποτέλεσμα δημοψηφίσματος για κρίσιμο εθνικό θέμα είναι δεσμευτικό, όταν στην ψηφοφορία λάβει μέρος τουλάχιστον το 40 τοις εκατό (40%) όσων έχουν εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους.

4. Το αποτέλεσμα δημοψηφίσματος για ψηφισμένο νομοσχέδιο που ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα είναι δεσμευτικό, όταν στην ψηφοφορία λάβει μέρος τουλάχιστον το πενήντα τοις εκατό (50%) όσων έχουν εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΔΙΑΛΟΓΗ ΤΩΝ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΩΝ

Άρθρο 17

1. Μετά το άνοιγμα της κάλπης και την αρίθμηση των φακέλων η εφορευτική επιτροπή προβαίνει στη διαλογή των ψηφοδελτίων ως εξής:

α) ο πρόεδρος της ή όποιος διευθύνει τις εργασίες της παίρνει από την κάλπη ένα-ένα φάκελο, τον αποσφραγίζει και, αφού διακριβώσει ότι το ψηφοδέλτιο είναι έγκυρο, το επιδεικνύει, σε όποιον από τους παρισταμένους το ζητήσει, και διαβάζει το περιεχόμενό του, έτσι ώστε να τον ακούνε όλοι,

β) κάθε έγκυρο ψηφοδέλτιο αριθμείται κατά τη σειρά εξαγωγής του από την κάλπη και μονογραφείται από τον πρόεδρο της εφορευτικής επιτροπής ή εκείνον που διευθύνει τις εργασίες της, ο οποίος θέτει τη μονογραφή του δίπλα από το σταυρό ή την οποιαδήποτε άλλη καθορισμένη ένδειξη, και

γ) στη συνέχεια συμπληρώνεται ο αριθμός του ψηφοδελτίου στον ειδικό πίνακα και στην αντίστοιχη στήλη του ερωτήματος του δημοψηφίσματος.

2. Αμέσως μόλις ολοκληρωθεί η διαλογή, ο πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ή εκείνος που διευθύνει τις εργασίες της, τηλεγραφεί ή ανακοινώνει, εγγράφως ή με οποιονδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο και χωρίς καμία καθυστέρηση στον αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού που υπάγεται το εκλογικό τμήμα και για την Περιφέρεια Αττικής στον Περιφερειάρχη της, το αποτέλεσμα της διαλογής των ψηφοδελτίων.

Στην ανακοίνωση περιλαμβάνονται:

α) ο συνολικός αριθμός των ψηφοφόρων που είναι γραμμένοι στο εκλογικό τμήμα,

β) ο συνολικός αριθμός των ψηφοφόρων που ψήφισαν,

γ) ο αριθμός των ψηφοδελτίων που αναγνωρίστηκαν ως έγκυρα,

δ) ο αριθμός των άκυρων ψηφοδελτίων,

ε) ο αριθμός των λευκών ψηφοδελτίων, και

στ) ο αριθμός των εγκύρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν οι απαντήσεις σε κάθε ερώτημα.

3. Για την εκτέλεση των υποχρεώσεων της προηγούμενης παραγράφου, τίθενται στη διάθεση του προέδρου της εφορευτικής επιτροπής ή όποιου διευθύνει τις εργασίες της, όλα τα όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας που υπηρετούν στην περιφέρεια του εκλογικού τμήματος και στην ανάγκη και πολίτες, οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι να εκτελέσουν αμέσως την εντολή που τους δόθηκε.

Οποιαδήποτε παράλειψη του προέδρου ή εκείνου που

διευθύνει τις εργασίες της εφορευτικής επιτροπής ή των δημοσίων οργάνων ή των πολιτών τιμωρείται σύμφωνα με την ισχύουσα εκλογική νομοθεσία.

Άρθρο 18

1. Μετά το πέρας της διαλογής κλείνεται ο πίνακας διαλογής του προηγούμενου άρθρου με πράξη που γράφεται σε αυτόν και υπογράφεται από τον πρόεδρο της εφορευτικής επιτροπής ή εκείνον που διευθύνει τις εργασίες της και τα μέλη της.

2. Αμέσως μετά συντάσσεται άλλη πράξη, που υπογράφουν όλοι οι προηγούμενοι, στην οποία αναφέρονται:

- α) η ημέρα και η ώρα του πέρατος της διαλογής,
 - β) ο συνολικός αριθμός των ψηφοφόρων που είναι γραμμένοι στο εκλογικό τμήμα,
 - γ) ο συνολικός αριθμός των ψηφοφόρων που ψήφισαν,
 - δ) ο συνολικός αριθμός των φακέλων που βρέθηκαν στην κάλπη,
 - ε) ο αριθμός των ψηφοδελτίων που αναγνωρίστηκαν ως έγκυρα,
 - στ) ο αριθμός των άκυρων ψηφοδελτίων,
 - ζ) ο αριθμός των λευκών ψηφοδελτίων,
 - η) ο αριθμός των ψηφοδελτίων που προσβλήθηκαν ως άκυρα, αλλά κηρύχθηκαν έγκυρα, και
 - θ) ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων, περιλαμβανομένων όσων προσβλήθηκαν αλλά κηρύχθηκαν έγκυρα, που συγκέντρωσαν οι απαντήσεις σε κάθε ερώτημα.
- Η πράξη διαβάζεται δημόσια και αντίγραφό της διαβάζεται στον αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη ή στον Περιφερειάρχη Αττικής και στο δήμαρχο του Δήμου, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται το εκλογικό τμήμα.

3. Μετά το πέρας της διαλογής η εφορευτική επιτροπή παραδίδει στο δήμαρχο την κάλπη, αφού κλείσει μέσα σε αυτήν όσα τυχόν εκλογικά είδη περίσσεψαν, τα οποία είναι υποχρεωμένος να φυλάξει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Άρθρο 19

1. Την επόμενη της ψηφοφορίας αρχίζει από το αρμόδιο Πρωτοδικείο κάθε εκλογικής περιφέρειας η συγκέντρωση και η κατάταξη των αποτελεσμάτων της ψηφοφορίας.

2. Μόλις συγκεντρωθούν τα αποτελέσματα όλων των εφορευτικών επιτροπών της εκλογικής περιφέρειας, το οικείο Πρωτοδικείο προβαίνει στη σύνταξη του πίνακα των αποτελεσμάτων της επόμενης παραγράφου.

3. Στον πίνακα αποτελεσμάτων περιλαμβάνονται:

- α) ο αριθμός των εγγεγραμμένων ψηφοφόρων,
- β) ο αριθμός των ψηφοφόρων που ψήφισαν,
- γ) ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων,
- δ) ο αριθμός των λευκών ψηφοδελτίων,
- ε) ο αριθμός των άκυρων ψηφοδελτίων, και
- στ) ο αριθμός των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν οι απαντήσεις σε κάθε ερώτημα.

4. Ο πίνακας υπογράφεται από τον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου.

5. Επικυρωμένο αντίγραφό του αποστέλλεται αμέσως στον Υπουργό Εσωτερικών.

6. Με βάση τους πίνακες η Ανωτάτη Εφορευτική Επιτροπή εκδίδει το γενικό οριστικό πίνακα αποτελεσμάτων.

7. Ο γενικός οριστικός πίνακας αποτελεσμάτων, στον οποίο περιλαμβάνονται και οι αντίστοιχοι πίνακες από τα αρμόδια Πρωτοδικεία κάθε εκλογικής περιφέρειας, δημοσιεύεται με φροντίδα του Υπουργού Εσωτερικών στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

Άρθρο 20

1. Ο έλεγχος του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας ανήκει στην αρμοδιότητα του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 100 του Συντάγματος.

Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 35-38 του ν. 345/1976 (Α' 141).

2. Οι ενστάσεις κατά του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας συζητούνται κατά προτίμηση και πάντως εντός μηνός από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.

3. Στην περίπτωση δημοψηφίσματος για ψηφισμένο νομοσχέδιο που ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, η απόφαση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου εκδίδεται εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε ημερών από τη διεξαγωγή της συζήτησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 21

1. Για όσα θέματα δεν ρυθμίζονται ειδικά στον παρόντα νόμο, εφαρμόζονται ανάλογα το π.δ. 96/2007, ιδίως τα άρθρα 4-5, 8, 15, 27-28, 48, 73, 76, 92, 107, 128, και ο ν. 3023/2002.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του, κατά περίπτωση, συναρμοδίου Υπουργού καθορίζονται κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος νόμου.

Άρθρο 22

Το άρθρο 132 του π.δ. 96/2007 αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο Περιφερειάρχης Αττικής είναι αρμόδιος για την προπαρασκευή και τη διενέργεια των γενικών βουλευτικών εκλογών και κάθε άλλης εκδήλωσης της λαϊκής θέλησης σε όλους τους δήμους του νομού Αττικής».

Άρθρο 23

1. Όπου στις διατάξεις του π.δ. 96/2007 αναφέρεται «ο Νομάρχης» νοείται «ο Αντιπεριφερειάρχης της περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού, ο οποίος είναι αρμόδιος για την προετοιμασία και τη διενέργεια των γενικών βουλευτικών εκλογών, καθώς επίσης κάθε άλλης εκδήλωσης της λαϊκής θέλησης σε όλους τους δήμους του οικείου νομού».

2. Όπου στις διατάξεις του π.δ. 96/2007 αναφέρεται «ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης», νοείται «ο Υπουργός Εσωτερικών».

Άρθρο 24

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργείται ο ν. 350/1976 (Α' 150).

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 19 Σεπτεμβρίου 2011

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Χ. Καστανίδης

Ευάγ. Βενιζέλος

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Μ. Παπαϊωάννου

Χ. Παπουτσής

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Ηλ. Μόσιαλος

Αριθμ. 155/11 /2011

ΕΚΘΕΣΗ

Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)

στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών «Διεύρυνση της άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας με τη διενέργεια δημοψηφίσματος».

Α. Με τις διατάξεις του υπόψη σχεδίου νόμου ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαδικασία διενέργειας δημοψηφίσματος. Ειδικότερα, προβλέπονται τα ακόλουθα:

1.α. Ορίζεται ως αντικείμενο του υπό ψήφιση νόμου, η οργάνωση της διαδικασίας προσφυγής σε δημοψήφισμα, για κρίσιμο εθνικό θέμα ή για ψηφισμένο νομοσχέδιο που ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, με τις οριζόμενες εξαιρέσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του Συντάγματος (άρθρο 44, παρ.2).

β. Προβλέπεται ότι, η προκήρυξη του δημοψηφίσματος διενεργείται με π. δ/γμα, το οποίο προσυπογράφεται για κρίσιμο εθνικό θέμα από το Υπουργικό Συμβούλιο, ενώ για ψηφισμένο νομοσχέδιο που ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα από τον Πρόεδρο της Βουλής και εκδίδεται

εντός της οριζόμενης με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής προθεσμίας. (άρθρα 1 και 2)

2. Καθορίζεται ο τρόπος συμμετοχής των πολιτών στη διενέργεια δημοψηφίσματος και ειδικότερα, ορίζεται ότι:

α. Ο ψηφοφόρος εκφράζει την προτίμησή του σε ένα ή περισσότερα ερωτήματα, τα οποία έχουν καθορισθεί στην απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής και αναφέρονται ειδικά στο π.δ/γμα προκήρυξης του δημοψηφίσματος.

β. Το δημοψήφισμα διενεργείται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία, στο οποίο ψηφίζουν οι Έλληνες οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους και κατά την ημέρα της ψηφοφορίας βρίσκονται εντός των ορίων της Επικράτειας.

γ. Στο δημόσιο διάλογο για το ερώτημα ή τα ερωτήματα του δημοψηφίσματος συμμετέχουν πολιτικά κόμματα, ενώσεις προσώπων, επιστημονικές, επαγγελματικές και λοιπές οργανώσεις. (άρθρα 3 - 5)

3. Ρυθμίζονται θέματα οικονομικής διαχείρισης σχετικά με τη διενέργεια δημοψηφίσματος και ορίζονται τα εξής:

α. Τα έσοδα και οι δαπάνες, κατά τη διάρκεια της περιόδου από την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής για τη διενέργεια δημοψηφίσματος έως τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, θεωρούνται εκλογικές.

β. Θεσπίζονται απαγορεύσεις όσον αφορά στη χρηματοδότηση, και σε κάθε άλλου είδους παροχές ή διευκολύνσεις, από τα οριζόμενα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για τους συμμετέχοντες στη διενέργεια του δημοψηφίσματος, στους οποίους δεν διατίθεται κρατική χρηματοδότηση.

δ. Παράλληλα, θεσπίζονται ποινικές κυρώσεις [φυλάκιση μέχρι ένα έτος και χρηματική ποινή τουλάχιστον δέκα χιλιάδες (10.000) Ευρώ], σε περίπτωση χρηματοδότησης από το ίδιο πρόσωπο με ποσό μεγαλύτερο των πέντε χιλιάδων (5.000) Ευρώ.

γ. Περαιτέρω, επιβάλλεται, στους συμμετέχοντες στη διενέργεια του δημοψηφίσματος, όριο δαπανών, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα, η υπέρβαση του οποίου τιμωρείται με πρόστιμο που ανέρχεται στο πενταπλάσιο του ποσού της υπέρβασης. (άρθρα 6 και 7)

4.α. Ορίζεται ότι, η οικονομική διαχείριση, κατά τη διάρκεια της περιόδου από την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, με την οποία γίνεται δεκτή η πρόταση για τη διενέργεια δημοψηφίσματος, έως τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας, ελέγχεται από την Επιτροπή, που ορίζεται για τον έλεγχο των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των βουλευτών, κατά το άρθρο 21 του ν. 3023/2002, όπως ισχύει.

β. Τα πολιτικά κόμματα, οι ενώσεις προσώπων, οι επιστημονικές, επαγγελματικές και λοιπές οργανώσεις, που συμμετέχουν στη διενέργεια του δημοψηφίσματος, υποχρεούνται στη σύνταξη και τη δημοσίευση ειδικής έκθεσης εσόδων και δαπανών.

γ. Κατά τα λοιπά, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι σχετικές περί χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων ρυθμίσεις (άρθρα 18 και 19, ν.3023/2002, όπως ισχύει).

(άρθρο 8)

5. Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη δημόσια προβολή των συμμετεχόντων στη διενέργεια δημοψηφίσματος και ειδικότερα:

α. Θεσπίζεται η υποχρέωση των δημοσίων και ιδιωτικών Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ) για τη μετάδο-

ση μηνυμάτων και παρουσίαση των δραστηριοτήτων ό-
σων συμμετέχουν στο δημοψήφισμα.

β. Ο προαναφερόμενος χρόνος, η διάρκεια του οποίου καθορίζεται με κ.υ.α., κατά τα ειδικότερα οριζόμενα, κατανέμεται ισομερώς μεταξύ εκείνων που τάσσονται υπέρ καθεμιάς από τις προσφερόμενες απαντήσεις στο ερώτημα/τα, διατίθεται δωρεάν και απαλλάσσεται από κάθε τέλος. (άρθρο 9)

6.α. Ορίζεται ότι, οι φορείς που μετέχουν στο δημοψήφισμα, ανάλογα με τη θέση τους στο ερώτημα/τα του δημοψηφίσματος, συμμετέχουν στην αντίστοιχη «Επιτροπή Υποστήριξης».

β. Με υπουργική απόφαση, καθορίζονται ζητήματα που αφορούν στη συγκρότηση της εν λόγω Επιτροπής, ενώ ο διατιθέμενος χρόνος μετάδοσης των μηνυμάτων και παρουσίασης της δραστηριότητας κατανέμεται, μεταξύ των συμμετεχόντων σε αυτή, με απόφαση των μελών της. (άρθρο 10)

7. Ορίζονται οι δικαιούχοι των χώρων υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων και προσδιορίζονται οι απαιτήσεις για τους συμμετέχοντες στη διενέργεια του δημοψηφίσματος, κατά τη διάρκεια της περιόδου από τη δημοσίευση του π. δ/τος προκήρυξης του δημοψηφίσματος έως την ημέρα διεξαγωγής αυτού. (άρθρο 11)

8. Ρυθμίζονται εκ νέου τα θέματα σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής της ψηφοφορίας και ειδικότερα, μεταξύ άλλων, προβλέπονται τα εξής:

α. Η ψηφοφορία διεξάγεται εντός τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση του π.δ/τος με το οποίο προκηρύσσεται το δημοψήφισμα, κατά εκλογικές περιφέρειες, όπως αυτές καθορίζονται κάθε φορά για την εκλογή των βουλευτών.

β. Το εκλογικό σώμα εκφράζει την προτίμησή του σε έντυπο ή λευκό ψηφοδέλτιο, με τη χρήση των όρων ΝΑΙ ή ΟΧΙ ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο καθορίζει η Ολομέλεια της Βουλής στην απόφασή της για τη διενέργεια δημοψηφίσματος.

γ. Προσδιορίζεται το σχήμα των ψηφοδελτίων, οι διαστάσεις των οποίων καθορίζονται με υπουργική απόφαση, καθορίζεται ο τρόπος αποστολής του εκλογικού υλικού, διατύπωσης του ερωτήματος, έκφρασης της προτίμησης των ψηφοφόρων κ.λπ. (άρθρα 12 – 15)

9.α. Καθορίζεται ο τρόπος ανάδειξης του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος, για το οποίο επικρατεί η προτίμηση των ψηφοφόρων στο ερώτημα, που συγκεντρώνει την απόλυτη πλειοψηφία των εγκύρων ψηφοδελτίων.

β. Περαιτέρω, τίθεται ελάχιστο όριο συμμετοχής του εκλεκτορικού σώματος, προκειμένου να είναι δεσμευτικό το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος. (άρθρο 16)

10.α. Επανακαθορίζονται τα θέματα σχετικά με τη διαλογή των ψηφοδελτίων, τις υποχρεώσεις της εφορευτικής επιτροπής και την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της διαλογής προς τον αρμόδιο Αντιπεριφερειάρχη της Περιφερειακής ενότητας της έδρας κάθε νομού που υπάγεται το εκλογικό τμήμα, ενώ για την Περιφέρεια Αττικής προς τον Περιφερειάρχη αυτής.

β. Τίθενται στη διάθεση του προέδρου της εφορευτικής επιτροπής όλα τα όργανα της Ελληνικής Αστυνομίας που υπηρετούν στην Περιφέρεια του εκλογικού τμήματος και στην ανάγκη πολίτες, για την εκτέλεση των προβλεπόμενων υποχρεώσεων αυτού.

γ. Οποιαδήποτε παράλειψη των προαναφερόμενων

προσώπων τιμωρείται σύμφωνα με την ισχύουσα εκλογική νομοθεσία.

δ. Προσδιορίζονται οι σχετικές ενέργειες της εφορευτικής επιτροπής μετά το πέρας της διαλογής των ψηφοδελτίων. (άρθρα 17 και 18)

11. Καθορίζεται ο τρόπος εξαγωγής του αποτελέσματος της ψηφοφορίας από το αρμόδιο Πρωτοδικείο κάθε εκλογικής περιφέρειας, που συντάσσει τον πίνακα των αποτελεσμάτων, επικυρωμένο αντίγραφο του οποίου αποστέλλεται αμέσως στον Υπουργό Εσωτερικών και στην Ανώτατη Εφορευτική Επιτροπή, προκειμένου να εκδώσει το γενικό οριστικό πίνακα αποτελεσμάτων. (άρθρο 19)

12.α. Ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τον έλεγχο, από το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, του κύρους του δημοψηφίσματος και του αποτελέσματος της ψηφοφορίας, κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του ν. 345/1976.

β. Οι σχετικές ενστάσεις συζητούνται κατά προτίμηση και εντός της οριζόμενης προθεσμίας.

γ. Στην περίπτωση δημοψηφίσματος για ψηφισμένο νομοσχέδιο που ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, η απόφαση του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου εκδίδεται εντός της τιθέμενης αποκλειστικής προθεσμίας, από τη διεξαγωγή της συζήτησης. (άρθρο 20)

13.α. Περιλαμβάνονται τελικές ρυθμίσεις, οι οποίες παραπέμπουν στην εφαρμογή των σχετικών, περί εκλογής των βουλευτών (π.δ.96/2007) και χρηματοδότησης των κομμάτων (ν.3023/2002) διατάξεων, για τη ρύθμιση λοιπών συναφών θεμάτων.

β. Παρέχεται η εξουσιοδότηση για τον καθορισμό, με υπουργική απόφαση, των λεπτομερειών εφαρμογής του υπο ψήφιση νόμου.

γ. Τροποποιούνται σχετικές ρυθμίσεις του π.δ/τος 96/2007, με την προσαρμογή τους στις διατάξεις του υπο ψήφιση νόμου.

δ. Παρατίθενται οι καταργούμενες σχετικές διατάξεις (ν. 350/1976). (άρθρα 21 – 24)

Β. Από τις προτεινόμενες διατάξεις, προκαλούνται τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

Ι. Επί του Κρατικού Προϋπολογισμού

1. Δαπάνη, κατά το έτος διεξαγωγής δημοψηφίσματος, από την αντιμετώπιση του κόστους των σχετικών δαπανών ψηφοφορίας [εκτύπωση εκλογικού υλικού, αποζημιώσεις δικαστικών αντιπροσώπων και υπαλλήλων συναρμοδίων υπηρεσιών (ΥΠ.ΕΣ., ο.τ.α., ΕΛ.ΑΣ., κ.λπ.)] (άρθρο 6, σε συνδυασμό με τα άρθρα 1, 2, 14 παρ.1 και 2 και 17). Η εν λόγω δαπάνη, η οποία εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα και από την έκδοση σχετικού π. δ/τος, εκτιμάται ότι, θα ανέρχεται, κάθε φορά, στο ποσό των 110.000.000 ευρώ, περίπου.

2. Απώλεια εσόδων, από τη διάθεση δωρεάν και ατελώς χρόνου μετάδοσης μηνυμάτων των συμμετεχόντων στο δημοψήφισμα από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. (άρθρο 9 παρ.4)

3. Ενδεχόμενη αύξηση εσόδων, από την είσπραξη τυχόν επιβαλλόμενων προστίμων, στις περιπτώσεις που υπάξουν υπερβάσεις του προβλεπόμενου ορίου δαπανών από τους συμμετέχοντες στο δημοψήφισμα. (άρθρο 7 παρ.4)

II. Επί του προϋπολογισμού των οικείων ο.τ.α. α' βαθμού

Απώλεια εσόδων, από τη μη είσπραξη τέλους διαφήμισης (άρθρο 9 παρ.2 ν.3023/2002), από τους δικαιούχους χώρων υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων, κατά τη διάρκεια της περιόδου από τη δημοσίευση του π. δ/τος προκήρυξης του δημοψηφίσματος έως την ημέρα διεξαγωγής αυτού. (άρθρο 11 παρ.1)

III. Επί του Κρατικού Προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού του ΤΑΧΔΙΚ και των λοιπών φορέων της παρ.2, του άρθρου 4, του ν.663/1977 (Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων, ΟΓΑ, ΟΑΕΕ κ.λπ.)

Ενδεχόμενη αύξηση εσόδων, από: α. τη μετατροπή σε χρηματική των επιβαλλόμενων ποινικών κυρώσεων [φυλάκισης μέχρι ένα (1) έτος] και την είσπραξη της χρηματικής ποινής [τουλάχιστον δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ], που τυχόν επιβάλλονται, σε περίπτωση χρηματοδότησης από το ίδιο πρόσωπο των συμμετεχόντων στο δημοψήφισμα, καθ' υπέρβαση του προβλεπόμενου ορίου (άρθρο 6 παρ.5),

β. τυχόν επιβολή ποινών στις οριζόμενες περιπτώσεις, σύμφωνα με την εκλογική νομοθεσία. (άρθρα 17 παρ.3 και 21 παρ.1)

Αθήνα, 12 Σεπτεμβρίου 2011

Ο Γενικός Διευθυντής

Βασίλειος Κατριβέσης

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

(άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος)

στο σχέδιο νόμου «Διεύρυνση της άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας με τη διενέργεια δημοψηφίσματος».

Από τις διατάξεις του προαναφερόμενου νομοσχεδίου προκαλούνται τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

I. Επί του Κρατικού Προϋπολογισμού.

1. Δαπάνη, κατά το έτος διεξαγωγής δημοψηφίσματος, από την αντιμετώπιση του κόστους των σχετικών δαπανών ψηφοφορίας [εκτύπωση εκλογικού υλικού, αποζημιώσεις δικαστικών αντιπροσώπων και υπαλλήλων συναρμοδίων υπηρεσιών (ΥΠ.ΕΣ., ο.τ.α., ΕΛ.ΑΣ., κ.λπ.)] (άρθρο 6, σε συνδυασμό με τα άρθρα 1, 2, 14 παρ.1 και 2 και 17). Η εν λόγω δαπάνη, η οποία εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα και από την έκδοση σχετικού π. δ/τος, εκτιμάται ότι, θα ανέρχεται, κάθε φορά, στο ποσό των 110.000.000 ευρώ, περίπου.

Η ανωτέρω δαπάνη θα αντιμετωπιστεί από πιστώσεις του Κρατικού Προϋπολογισμού.

2. Απώλεια εσόδων, από τη διάθεση δωρεάν και ατε-

λώς χρόνου μετάδοσης μηνυμάτων των συμμετεχόντων στο δημοψήφισμα από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

(άρθρο 9 παρ.4)

Η ανωτέρω απώλεια θα αναπληρώνεται από άλλες πηγές εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού.

II. Επί του προϋπολογισμού των οικείων ο.τ.α. α' βαθμού

Απώλεια εσόδων, από τη μη είσπραξη τέλους διαφήμισης (άρθρο 9 παρ.2 ν.3023/2002), από τους δικαιούχους χώρων υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων, κατά τη διάρκεια της περιόδου από τη δημοσίευση του π. δ/τος προκήρυξης του δημοψηφίσματος έως την ημέρα διεξαγωγής αυτού. (άρθρο 11 παρ.1)

Η ανωτέρω απώλεια εσόδων θα αναπληρώνεται από άλλες πηγές εσόδων των προϋπολογισμών των οικείων ο.τ.α. α' βαθμού.

Αθήνα, 19 Σεπτεμβρίου 2011

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ευάγ. Βενιζέλος

Χ. Καστανίδης

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

(Γενικό Υπόδειγμα – Έκδοση 2009)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ: ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΘΑΝΑΣΗΣ ΞΗΡΟΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ:

ΘΕΣΗ / ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 210-3744045

E-MAIL: GENIKOS@YPES.GR

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ:

«Διεύρυνση της άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας με τη διενέργεια δημοψηφίσματος»

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ:

Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου οργανώνεται η προσφυγή σε δημοψήφισμα για κρίσιμα εθνικά θέματα ή ψηφισμένο νομοσχέδιο, με εξαίρεση τα δημοσιονομικά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 44 Συντ.

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΤΥΧΟΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ:

- 1.
- 2.
- 3.

A: ΚΥΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

1. Αναγκαιότητα

1.1. Περιγράψτε το πρόβλημα (οικονομικό, κοινωνικό ή άλλο), το οποίο καθιστά αναγκαία την προώθηση και ψήφιση της αξιολογούμενης ρύθμισης

Εξειδίκευση των συνταγματικών ορισμών της παραγράφου 2 του άρθρου 44 του Συντάγματος

1.2. Αναφέρατε τους στόχους που επιδιώκει η αξιολογούμενη ρύθμιση συμπεριλαμβάνοντας επιπλέον τυχόν ποσοτικοποιημένα και ποιοτικά στοιχεία των επιδιωκόμενων στόχων και αποτελεσμάτων

Διεύρυνση της άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας, εξειδίκευση των ορισμών της παραγράφου 2 του άρθρου 44 του Συντάγματος

1.3. Αναφέρατε αναλυτικά τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες που επηρεάζει άμεσα και αυτές που επηρεάζει έμμεσα η αξιολογούμενη ρύθμιση και προσδιορίστε τον λόγο της επιρροής

Οργανώνεται η διαδικασία έκφρασης από το εκλογικό σώμα, δηλαδή του έλληνας και τις ελληνίδες που έχουν αποκτήσει το δικαίωμα του εκλέγειν, της προτίμησής τους στα ζητήματα που τίθενται στην κρίση του

2. Καταλληλότητα

2.1. Αναφέρατε, εάν υπάρχουν, προηγούμενες προσπάθειες αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος στην Ελλάδα και περιγράψτε αναλυτικά τα επιτυχή και τα προβληματικά σημεία των προσπαθειών αυτών

Με το ν. 350/1976 είχε οργανωθεί, πριν από την αναθεώρηση της παραγράφου 2 του άρθρου 44 Συντ., η διαδικασία προσφυγής σε δημοψήφισμα για κρίσιμο εθνικό θέμα

2.2. Αναφέρατε τουλάχιστον ένα παράδειγμα αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος σε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του ΟΟΣΑ (εφόσον υπάρχει) και αιτιολογήστε τον λόγο για τον οποίο επιλέξατε τη συγκεκριμένη χώρα.

2.3. Απαριθμήστε αναλυτικά τα διατάγματα και τις κανονιστικές πράξεις που πρέπει να εκδοθούν, προκειμένου να εφαρμοστεί πλήρως η αξιολογούμενη ρύθμιση και

περιγράψτε για κάθε μία από αυτές τυχόν θέματα που πρέπει να προσεχθούν κατά την εφαρμογή της

- α) Προεδρικό διάταγμα προκήρυξης του δημοψηφίσματος
- β) Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Επικρατείας για την κατανομή του δωρεάν χρόνου που θα διατεθεί στις Επιτροπές Υποστήριξης για τη μετάδοση μηνυμάτων και την παρουσίαση της δραστηριότητάς τους
- γ) Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών για τη ρύθμιση των ζητημάτων που αφορούν τη δημιουργία και τη συμμετοχή σε Επιτροπή Στήριξης
- δ) Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών για τον καθορισμό των διαστάσεων των ψηφοδελτίων

3. Συνέπειες στην Οικονομία

3.1 Αναφέρατε αναλυτικά ποιες κατηγορίες επιχειρήσεων αφορά η αξιολογούμενη ρύθμιση

3.2 Αναφέρατε αναλυτικά την επίδραση της αξιολογούμενης ρύθμισης στη δομή της αγοράς

3.3 Μετρήστε το κόστος εγκατάστασης για νέες επιχειρήσεις πριν και μετά την αξιολογούμενη ρύθμιση, με την χρήση του «τυποποιημένου μοντέλου κόστους»

3.4 Αναφέρατε αναλυτικά την επίδραση της προτεινόμενης ρύθμισης στις λειτουργίες της παραγωγής και του μάρκετινγκ των επιχειρήσεων

3.5. Αναφέρατε αναλυτικά και αιτιολογήστε την επίδραση της αξιολογούμενης ρύθμισης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων

3.6. Προσδιορίστε το διοικητικό βάρος των επιχειρήσεων που προκαλεί ή αφαιρεί η προτεινόμενη ρύθμιση, εφαρμόζοντας το «τυποποιημένο μοντέλο κόστους»

3.7 Προσδιορίστε ειδικότερα και μετρήστε αναλυτικά και ξεχωριστά το κόστος και τα οφέλη που θα προκύψουν από την προτεινόμενη ρύθμιση για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

3.8. Προσδιορίστε αναλυτικά τα οφέλη ή την επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού, που αναμένεται να προκληθούν από την εξεταζόμενη ρύθμιση

Σύμφωνα με την Ειδική Έκθεση η επιβάρυνση ανέρχεται στο ποσό των 110.000.000 ευρώ

3.9. Προσδιορίστε αναλυτικά τυχόν συνέπειες της προτεινόμενης ρύθμισης στην εθνική οικονομία

4. Συνέπειες στην κοινωνία και στους πολίτες

4.1. Αναφέρατε τις προσδοκώμενες συνέπειες της προτεινόμενης ρύθμισης στην κοινωνία γενικά και στις επηρεαζόμενες κοινωνικές ομάδες ειδικά

Συμμετοχής του εκλογικού σώματος στη διαμόρφωση των αποφάσεων της κυβέρνησης

4.2. Αναφέρατε τα σημερινά δεδομένα για κάθε ένα τομέα και κάθε μία κοινωνική ομάδα που επηρεάζονται από την αξιολογούμενη ρύθμιση, όπως αυτά προκύπτουν από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

4.3. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τα οφέλη που αναμένεται να προκύψουν για τον πολίτη από την προτεινόμενη ρύθμιση

4.4. Αναφέρατε τα σημεία της προτεινόμενης ρύθμισης, τα οποία επιφέρουν βελτίωση των υπηρεσιών του Κράτους προς τον πολίτη

4.5. Αναφέρατε τα σημεία της προτεινόμενης ρύθμισης, που απλουστεύουν τις διοικητικές διαδικασίες

5. Συνέπειες στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον

5.1. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης για τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και τη μείωση των περιβαλλοντικών κινδύνων

5.2. Αναφέρατε περιληπτικά τα βασικά σημεία της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την προτεινόμενη ρύθμιση (εφόσον υπάρχει)

6. Συνέπειες στη Δημόσια Διοίκηση και την απονομή της Δικαιοσύνης

6.1. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης για τη βελτίωση της λειτουργίας και της αποδοτικότητας της Δημόσιας Διοίκησης

6.2. Αναφέρατε τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης στον τρόπο απονομής της Δικαιοσύνης (εφόσον υπάρχουν)

7. Νομιμότητα

7.1 Αναφέρατε το πλαίσιο διατάξεων του Συντάγματος στο οποίο ενδεχομένως εντάσσεται η προτεινόμενη ρύθμιση

Άρθρο 44 παρ. 2

7.2. Αναφέρατε τυχόν νομολογία των εθνικών δικαστηρίων και ιδίως του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου που αφορά θέματα συναφή με την προτεινόμενη ρύθμιση

7.3. Αναφέρατε τις σχετικές διατάξεις και προβλέψεις του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου και των διεθνών συμβάσεων που έχει κυρώσει η Ελλάδα, όπως επίσης και τυχόν νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

7.4. Αναφέρατε τυχόν σχετικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

8. Αρμοδιότητα

8.1. Αναφέρατε τα υπουργεία που είναι συναρμόδια για τον σχεδιασμό και την προώθηση της αξιολογούμενης ρύθμισης, αιτιολογώντας ειδικά τους λόγους συναρμοδιότητας

8.2. Αναφέρατε τις οργανικές μονάδες με τις οποίες υπήρξε συνεργασία του επισπεύδοντος υπουργείου κατά το στάδιο προετοιμασίας της εξεταζόμενης ρύθμισης

Διεύθυνση Εκλογών

8.3. Αναφέρατε αναλυτικά τις υπηρεσίες, που θα είναι αρμόδιες για την εφαρμογή κάθε ξεχωριστής δράσης που προέρχεται από την εξεταζόμενη ρύθμιση

Διεύθυνση Εκλογών

8.4. Σε περίπτωση που η προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπει τη σύσταση νέου φορέα, υπηρεσίας, νομικού προσώπου, επιτροπής, συμβουλίου ή άλλου συλλογικού οργάνου, αναφέρατε συνοπτικά τη γνωμοδότηση της Διυπουργικής Επιτροπής της απόφασης Πρωθυπουργού Υ189/18-7-2006 (ΦΕΚ Β' 953) και επισυνάψτε τη μελέτη σκοπιμότητας και την οικονομοτεχνική μελέτη

9. Τήρηση Νομοτεχνικών Κανόνων και Κωδικοποίηση

9.1. Αναφέρατε τους νομοτεχνικούς κανόνες, οι οποίοι εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη της προτεινόμενης διάταξης, με αναφορά στο εγχειρίδιο οδηγιών της Κεντρικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής (ΚΕ.Ν.Ε.)

9.2. Προσδιορίστε τις διατάξεις που τροποποιεί, αντικαθιστά ή καταργεί η προτεινόμενη ρύθμιση και ιδίως αναφέρατε εάν υπάρχει ήδη κώδικας ρυθμίσεων συναφών με την προτεινόμενη

Καταργείται ο νόμος 350/1976

9.3. Αναφέρατε τις εν γένει βελτιώσεις που επιφέρει η προτεινόμενη ρύθμιση στην έννομη τάξη και ειδικά τις διατάξεις που κωδικοποιεί ή απλουστεύει

9.4. Προσδιορίστε τις διατάξεις της προτεινόμενης ρύθμισης που τροποποιούν εμμέσως υφιστάμενες ρυθμίσεις, χωρίς να τις καταργούν ρητώς και αιτιολογήστε την επιλογή αυτή

10. Διαφάνεια - Κοινωνική συμμετοχή

10.1. Αναφέρατε αναλυτικά τους κοινωνικούς εταίρους και εν γένει τα ενδιαφερόμενα μέρη που κλήθηκαν να λάβουν μέρος στην διαβούλευση για την προτεινόμενη ρύθμιση

10.2. Περιγράψτε αναλυτικά τον τόπο, τον χρόνο και τη διάρκεια της διαβούλευσης, τους συμμετέχοντες σε αυτήν, και τη διαδικασία διαβούλευσης που επελέγη

Η δημόσια διαβούλευση άρχισε την 27^η Ιουλίου και ολοκληρώθηκε την 21^η Αυγούστου 2011. Σε αυτή διατυπώθηκαν 256 σχόλια.

10.3. Αναφερθείτε στα αποτελέσματα της διαβούλευσης, αναφέροντας επιγραμματικά τις κυριότερες απόψεις που εκφράστηκαν υπέρ και κατά της προτεινόμενης ρύθμισης ή επιμέρους θεμάτων της

Η πρωτοβουλία συγκέντρωσε την επιδοκιμασία της πλειονότητας των σχολίων, ενώ διατυπώθηκαν παρατηρήσεις κυρίως για την οργάνωση της διαδικασίας με βάση τη συμμετοχή μόνον πολιτικών κομμάτων. Για το λόγο αυτό, διευρύνθηκε ο κύκλος των συμμετεχόντων στο δημοψήφισμα.

10.4. Αναφέρατε τον σχεδιασμό που έχει γίνει για τον κοινωνικό διάλογο και τη διαβούλευση και στο στάδιο της εφαρμογής της προτεινόμενης ρύθμισης

B: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΛΛΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

11. Γενική Αξιολόγηση

11.1 Περιγράψτε χωριστά και αναλυτικά το πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει κάθε μία «άλλη διάταξη» που περιλαμβάνεται στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου

11.2 Περιγράψτε χωριστά και αναλυτικά τους λόγους για τους οποίους κάθε «άλλη διάταξη» είναι αναγκαία και κατάλληλη να αντιμετωπίσει το αντίστοιχο πρόβλημα

11.3 Αναφέρατε χωριστά για κάθε μία «άλλη διάταξη» τους λόγους για τους οποίους έχει συμπεριληφθεί στο συγκεκριμένο σχέδιο νόμου

11.4. Αναφέρατε χωριστά και αναλυτικά τις αναμενόμενες συνέπειες κάθε μίας «άλλης διάταξης», συμπεριλαμβανομένων των συνεπειών στην οικονομία, την κοινωνία και τους πολίτες και στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον

11.5. Αναφέρατε αναλυτικά τις υπηρεσίες που θα είναι αρμόδιες για την εφαρμογή κάθε «άλλης διάταξης».

12. Διαφάνεια και Διαβούλευση

12.1. Αναφέρατε επιγραμματικά τους κοινωνικούς εταίρους και εν γένει τα ενδιαφερόμενα μέρη που εκλήθησαν να λάβουν μέρος στη διαβούλευση για κάθε μία προτεινόμενη «άλλη διάταξη», τον τόπο, τον χρόνο και τη διάρκεια της διαβούλευσης, τους συμμετέχοντες σε αυτήν, και τη διαδικασία διαβούλευσης που επελέγη, αιτιολογώντας τις επιλογές αυτές.

12.2. Αναφέρατε επιγραμματικά τις κυριότερες απόψεις που εκφράστηκαν υπέρ και κατά της προτεινόμενης ρύθμισης ή επιμέρους θεμάτων της και προσαρτήστε στο παρόν τις απόψεις των φορέων που έλαβαν μέρος στη διαβούλευση για κάθε μία «άλλη διάταξη» χωριστά.

ΕΚΘΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ:**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ:

ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΑΜΕΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΝΑΡΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ:

Το σχέδιο νόμου αναρτήθηκε σε Δημόσια Διαβούλευση στις 27 Ιουλίου 2011 με τίτλο «Διεύρυνση της άμεσης και συμμετοχικής δημοκρατίας με τη διενέργεια δημοψηφίσματος»

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ:

27 Ιουλίου 2011

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ:

21 Αυγούστου 2011

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ:**ΣΥΝΟΛΙΚΑ:**

256

ΑΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ:

Πρώτο Κεφάλαιο : Αντικείμενο - Ορισμοί (άρθρα 1 – 2)

119 Σχόλια

Δεύτερο Κεφάλαιο : Προκήρυξη – Ερώτημα – Συμμετοχή (άρθρα 3-5)

42 Σχόλια

Τρίτο Κεφάλαιο : Οικονομική Διαχείριση – Δημόσια Προβολή (άρθρα 6– 7)

15 Σχόλια

Τέταρτο Κεφάλαιο : Διεξαγωγή της Ψηφοφορίας (άρθρα 8 – 12)

58 Σχόλια

Πέμπτο Κεφάλαιο : Διαλογή των Ψηφοδελτίων (άρθρα 13 – 14)

6 Σχόλια

Έκτο Κεφάλαιο : Αποτελέσματα της Ψηφοφορίας (άρθρο 15)

3 Σχόλια

Έβδομο Κεφάλαιο : Έλεγχος του Κύρους και του Αποτελέσματος της Ψηφοφορίας (άρθρο 16)

8 Σχόλια

Όγδοο Κεφάλαιο – Τελικές διατάξεις (άρθρα 17 – 20)

5 Σχόλια

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ:

Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου προκάλεσε το ενδιαφέρον και συμμετείχαν ενεργά στη δημόσια διαβούλευση με την υποβολή παρατηρήσεων και σχολίων φορείς και οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών, καθώς και πολιτικά κόμματα.

Πέραν αυτών, ικανός αριθμός πολιτών κατά τη δημόσια διαβούλευση, συνέβαλε με τις προτάσεις και παρατηρήσεις του στην κατάρτιση, τελικώς, ενός αρτιότερου και πληρέστερου σχεδίου νόμου. Λαμβάνοντας υπ' όψιν την συμμετοχή και τα αποτελέσματα της διαβούλευσης, υιοθετήθηκαν προτάσεις στο προτεινόμενου σχεδίου νόμου και θα αποτελέσουν αντικείμενο συζήτησης κατά την κοινοβουλευτική διαδικασία επιπροσθέτως τα εξής:

- Ενώσεις προσώπων, επιστημονικές, επαγγελματικές ή συνδικαλιστικές οργανώσεις και κάθε άλλη οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών, με κριτήριο την επιλογή τους στο τιθέμενο ερώτημα, δηλαδή την αποδοχή ή την απόρριψή του, θα εντάσσονται σε δύο Επιτροπές Υποστήριξης. Σε καθεμιά διατίθεται δωρεάν ο ίδιος χρόνος στα μέσα μαζικής επικοινωνίας για να προβάλλουν τα μηνύματα και τις θέσεις τους. Ο χρόνος αυτός κατανέμεται μεταξύ των μελών κάθε Επιτροπής με απόφασή τους.

- Σε όσους συμμετέχουν στη διενέργεια δημοψηφίσματος δεν διατίθεται κρατική χρηματοδότηση. Εξάλλου, θεσπίζεται όριο τόσο για τις δαπάνες τους όσο και για τη χρηματοδότησή τους από φυσικά πρόσωπα, ενώ απαγορεύεται να χρηματοδοτηθούν, μεταξύ άλλων, από ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελλήνιας ή τοπικής κυκλοφορίας ή που είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών. Η οικονομική τους διαχείριση υπόκειται σε κανόνες δημοσιότητας και ελέγχεται από την ομώνυμη Επιτροπή της Βουλής. Τέλος, στο δημοψήφισμα ισχύουν οι απαγορεύσεις στη δημόσια προβολή μηνυμάτων που προβλέπονται στην εκλογική νομοθεσία

- Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας και στους δύο τύπους δημοψηφίσματος, είναι δεσμευτικό για την κυβέρνηση, αρκεί στην ψηφοφορία να πάρει μέρος συγκεκριμένο ποσοστό του εκλογικού σώματος. Σε δημοψήφισμα για ψηφισμένο νομοσχέδιο το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο πενήντα τοις εκατό (50%) όσων είναι γραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους. Στην περίπτωση δημοψηφίσματος για κρίσιμο εθνικό θέμα, το ποσοστό ανέρχεται στο 40% όσων είναι γραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΩΝ ΑΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ - ΟΡΙΣΜΟΙ

ΣΧΟΛΙΑ:

Το Πρώτο Κεφάλαιο συγκέντρωσε ικανοποιητικό αριθμό σχολίων. Οι συμμετέχοντες στη δημόσια διαβούλευση, πολίτες και φορείς, επικεντρώθηκαν τόσο σε παρατηρήσεις και προτάσεις επί των σχετικών διατάξεων όσο και σε γενικότερες τοποθετήσεις περί της σκοπιμότητας διενέργειας δημοψηφισμάτων, της χρησιμότητάς τους και της θεματολογίας τους. Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικός αριθμός συμμετεχόντων εξέφρασε την υποστήριξή του στην ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμοποίησης των πολιτικών αποφάσεων μέσω της διενέργειας δημοψηφισμάτων αλλά και ικανός αριθμός διατύπωσε τις επιφυλάξεις του για την υπό διαβούλευση νομοθετική πρωτοβουλία. Τα σχόλια και οι παρατηρήσεις εστιάζονται κυρίως στα εξής:

1. Στην ανάγκη τα δημοψηφίσματα, όταν πραγματοποιηθούν, να έχουν σε κάθε περίπτωση νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα για την Κυβέρνηση, εφόσον στην ψηφοφορία συμμετέχει ικανοποιητικό ποσοστό του εκλογικού σώματος.
2. Διατυπώθηκαν σημαντικές επιφυλάξεις ως προς τον βαθμό ενημέρωσης των πολιτών επί των τιθέμενων κάθε φορά ζητημάτων και τονίστηκε η απόλυτη ανάγκη και κρισιμότητα της πλήρους και ποιοτικής πληροφόρησης των πολιτών για τα τιθέμενα δια του δημοψηφίσματος ερωτήματα.
3. Διατυπώθηκε η άποψη υπέρ της επέκτασης και αξιοποίησης του θεσμού για μείζονα ζητήματα τοπικού ή περιφερειακού ενδιαφέροντος, όπως επίσης και υπέρ της δυνατότητας του εκλέγειν του απόδημου ελληνισμού.
4. Αρκετοί συμμετέχοντες πρότειναν την πρόβλεψη δυνατότητας ψηφοφορίας με ηλεκτρονικά μέσα.
5. Προτάθηκε η πρόβλεψη για υποχρεωτική προβολή από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης των απόψεων επιστημονικών ή άλλων φορέων και κοινωνικών εταίρων με εξειδίκευση στα τιθέμενα ζητήματα, κατ' αναλογία με τα ισχύοντα για τα πολιτικά κόμματα.
6. Εκφράστηκε το αίτημα για δυνατότητα διενέργειας δημοψηφίσματος μετά από αίτημα – πρόταση ενός ποσοστού ή αριθμού πολιτών, οι οποίοι θα προτείνουν και το θέμα αυτού.
7. Εκδηλώθηκαν σοβαρές επιφυλάξεις ως προς την πρόβλεψη για την μη προσμέτρηση των λευκών ψηφοδελτίων στα έγκυρα.
8. Διατυπώθηκε η πρόταση για την διενέργεια δημοψηφισμάτων ταυτόχρονα με τις εθνικές ή τοπικές εκλογές προκειμένου για τον περιορισμό του οικονομικού κόστους.
9. Εκφράστηκαν επιφυλάξεις για τυχούσα κομματικοποίηση της διαδικασίας και προτάθηκε η διενέργειά του μόνο μετά από απόφαση της Βουλής με αυξημένη πλειοψηφία.
10. Επισημάνθηκε ότι σύμφωνα με τον Κώδικα Καλών Πρακτικών για τα Δημοψηφίσματα, της Επιτροπής Για την Δημοκρατία μέσω του Δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης, δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο δημοψηφίσματος ζητήματα που ρυθμίζονται με δίκαιο αυξημένης τυπικής ισχύος ή από το διεθνές δίκαιο.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ – ΕΡΩΤΗΜΑ - ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

ΣΧΟΛΙΑ:

Επί του δευτέρου κεφαλαίου, σχετικά με την προκήρυξη του δημοψηφίσματος, το ερώτημα που περιλαμβάνεται σε αυτό και την συμμετοχή στην διαδικασία, διατυπώθηκαν οι εξής παρατηρήσεις:

1. Προτάθηκε η ενεργοποίηση της διαδικασίας διενέργειας δημοψηφίσματος μετά από αίτημα συγκεκριμένου ποσοστού του εκλογικού σώματος ή αριθμού πολιτών.
2. Είναι αναγκαίο να μην δίδεται η εντύπωση οιονεί δημοσκοπήσης με ερωτήματα και απαντήσεις πολλαπλών επιλογών.
3. Προτείνεται να εκτίθενται αναλυτικά τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της κάθε λύσης μέσα από μια ειδική επεξηγηματική αναφορά, ώστε ο πολίτης να γνωρίζει με σαφήνεια τα αποτελέσματα που θα επιφέρει η δική του απόφαση και να μην υπάρχουν υποκειμενικές παρερμηνείες του αντικειμένου του δημοψηφίσματος. Επίσης προτάθηκε η δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως επεξηγηματικής έκθεσης, η οποία θα παρουσιάζει με ισορροπημένο τρόπο τις απόψεις υπέρ και κατά για το επίμαχο θέμα.
4. Εκφράστηκε προβληματισμός, με θέσεις τόσο υπέρ όσο και κατά, ως προς την δυνατότητα του εκλέγειν προσωρινά διαμενόντων Ελλήνων εκτός της ελληνικής επικράτειας, Ελλήνων της διασποράς, καθώς και αλλοδαπών που νόμιμα διαμένουν στην Ελλάδα.
5. Επισημάνθηκε η απόλυτη ανάγκη ποιοτικής και έγκυρης ενημέρωσης των πολιτών για την επιτυχία του θεσμού και την αποφυγή επικράτησης δημαγωγικών απόψεων.
6. Διατυπώθηκε η άποψη ότι ο απαραίτητος αυτός δημοκρατικός θεσμός δεν θα πρέπει να ξεκινήσει έχοντας ως αντικείμενο θέματα της κεντρικής πολιτικής σκηνής, αλλά με θέματα του πρώτου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης, για τα οποία και η γνώση των πολιτών είναι πιο άμεση. Με την εμπειρία που θα αποκτηθεί με τον τρόπο αυτό, θα είναι πιο αποδοτικό το πέρασμα σε δημοψηφίσματα για θέματα των Περιφερειών, με κατάληξη σε θέματα εθνικού ενδιαφέροντος.
7. Προτάθηκε η διατύπωση και επεξεργασία των ερωτημάτων από επιστημονική επιτροπή πανεπιστημιακών δασκάλων που θα εξασφαλίζουν την αμεροληψία του ερωτηματολογίου.
8. Ως προς την συμμετοχή στην διαδικασία ατόμων με αναπηρία, προτάθηκε να συνοδεύονται μετά από αίτημά τους είτε από τον δικαστικό αντιπρόσωπο είτε από πρόσωπο της επιλογής τους, σε εκλογικά κέντρα που είναι προσβάσιμα σε όλους τους πολίτες.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΡΟΒΟΛΗ

ΣΧΟΛΙΑ:

Οι προτάσεις και η κριτική των συμμετεχόντων στην διαβούλευση εστιάστηκαν στα ακόλουθα σημεία:

1. Διενέργεια του δημοψηφίσματος με ηλεκτρονικά μέσα, προκειμένου να μειωθεί το κόστος διεξαγωγής τους.
2. Προτάθηκε η ισότιμη και όχι η αναλογική παρουσίαση των απόψεων των κομμάτων του Εθνικού Κοινοβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
3. Διατυπώθηκε η άποψη ότι η συγκρότηση Διακομματικής Επιτροπής πρέπει να αντικατασταθεί από ανεξάρτητο όργανο διενέργειας και ελέγχου της διαδικασίας διεξαγωγής δημοψηφισμάτων, σύμφωνα με τον Κώδικα Καλών Πρακτικών για τα Δημοψηφίσματα, της Επιτροπής. Για την Δημοκρατία μέσω του Δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης. Επισημάνθηκε ότι κατά τον ίδιο Κώδικα, η κεντρική Επιτροπή για τη διενέργεια του δημοψηφίσματος θα πρέπει να περιέχει και τουλάχιστον έναν δικαστή ή έναν ανεξάρτητο ειδικό νομικό, εκπροσώπους των κομμάτων και, προαιρετικά, εκπρόσωπο του Υπουργείου Εσωτερικών και εκπρόσωπο των εθνικών μειονοτήτων.
4. Επίσης, προτάθηκε η λειτουργία ειδικής ιστοσελίδας, όπου θα υποβάλλονται όλες οι απόψεις των πολιτικών κομμάτων, λοιπών συλλογικών οντοτήτων, αλλά και προσωπικές απόψεις πολιτών που επιθυμούν επώνυμα να τις καταθέσουν.
5. Διατυπώθηκαν επιφυλάξεις ως προς τον ενδεχόμενο κομματικό χαρακτήρα που θα προσλάβει το δημοψήφισμα, ο οποίος θα προσιδιάζει σε προεκλογική εκστρατεία. Για τον λόγο αυτό προτάθηκε η υποχρεωτική προβολή απόψεων από τα ΜΜΕ φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών.
6. Οι προδιαγραφές των μηνυμάτων θα πρέπει να είναι τέτοιες, ώστε να είναι εύληπτα και από άτομα με αναπηρία.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

ΣΧΟΛΙΑ:

Τα σχόλια των συμμετεχόντων επικεντρώθηκαν κυρίως στα εξής σημεία:

1. Στην ανάγκη για την πρόβλεψη διεξαγωγής της ψηφοφορίας με τη χρήση νέων τεχνολογιών στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.
2. Για την διευκόλυνση των πολιτών, προτάθηκε η δυνατότητα να ψηφίζουν οι πολίτες σε εκλογικό τμήμα της αρεσκείας τους ή με επιστολική ψήφο.
3. Διατυπώθηκαν επιφυλάξεις σχετικά με την διενέργεια του δημοψηφίσματος εντός τριάντα ημερών από την δημοσίευση του σχετικού προεδρικού διατάγματος, με τη σκέψη ότι ίσως ο χρόνος αυτός δεν επαρκεί για την πλήρη ενημέρωση των πολιτών.
4. Διατυπώθηκε η γνώμη από τους περισσότερους συμμετέχοντες ότι το ΛΕΥΚΟ θα πρέπει να υπάρχει ως επιλογή και όχι ως χωριστό ψηφοδέλτιο, όπως επίσης να προσμετράται στα έγκυρα ψηφοδέλτια. Παράλληλα όμως, επισημάνθηκε ότι σε μια διαδικασία έκφρασης της άποψης των πολιτών το ΛΕΥΚΟ δεν μπορεί να συμπεριλαμβάνεται στα έγκυρα ψηφοδέλτια.
5. Ως προς το κατώφλι του 50% προκειμένου για την δεσμευτικότητα δημοψηφίσματος για ψηφισμένο νομοσχέδιο που ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, εκφράστηκε πλήθος απόψεων. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων άσκησε κριτική κατά το μέρος που το μέτρο αυτό συνιστά καινοτομία σε σχέση με τις υπόλοιπες εκλογικές διαδικασίες και εκφράστηκε υπέρ της αποσύνδεσης του βαθμού δεσμευτικότητας με το ποσοστό συμμετοχής, ζητώντας, κάθε δημοψήφισμα να έχει δεσμευτικό χαρακτήρα. Από την άλλη, εκφράστηκαν απόψεις υπέρ της προτεινόμενης ρύθμισης, μάλιστα προτάθηκε ακόμη και αύξηση του ποσοστού αυτού, όταν πρόκειται για θέμα εθνικής άμυνας και εξωτερικής πολιτικής..
6. Επισημάνθηκε, τέλος, ότι σύμφωνα με τον Κώδικα Καλών Πρακτικών για τα Δημοψηφίσματα, της Επιτροπής Για την Δημοκρατία μέσω του Δικαίου του Συμβουλίου της Ευρώπης, δεν πρέπει να προβλέπεται ένα ποσοστό – κατώφλι για τη δεσμευτικότά του.

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΔΙΑΛΟΓΗ ΤΩΝ ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΩΝ

ΣΧΟΛΙΑ:

Τα σχόλια και οι προτάσεις των συμμετεχόντων στην δημόσια διαβούλευση επικεντρώθηκαν κυρίως στην πρόταση για ψηφιοποίηση της διαδικασίας. Επίσης επισημάνθηκε ότι στη διάθεση του αντιπροσώπου της δικαστικής αρχής θα πρέπει να τίθενται και τα όργανα της Δημοτικής Αστυνομίας και όλων των σωμάτων ασφαλείας.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

ΣΧΟΛΙΑ:

Ετέθη εκ νέου το ζήτημα της προσμέτρησης των λευκών ψηφοδελτίων ως εγκύρων στο αποτέλεσμα της ψηφοφορίας.

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ

ΣΧΟΛΙΑ:

Διατυπώθηκε η πρόταση ότι το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο θα πρέπει να προβαίνει και σε έλεγχο συνταγματικότητας των θεμάτων που τίθενται σε δημοψήφισμα πριν από την διενέργεια αυτού.